Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 21 июль 1973 йил, шанба ✦ № 170 (15.644). ✦ Баҳоси 2 тийин.

ЛЕНИН ВА ПАРТИЯ ИШИГА СОДИҚМИЗ

Москвада комсомол ва ёшларнинг тантанали намойиши

19 июль куни Москвадаги «Динамо» стадионида Совет Иттифоқи комсомол ва ёшларининг тантанали намойиши бўлди. Бу намойиш «Биз Ленин ва партия ишига содиқмиз!» деган шиор остида ўтди. Намойишда минг-минглаб йигит ва қизлар, Москва ва Ленинграднинг, барча иттифоқдош республикаларнинг, мамлакатимиздаги ўлка ва областларнинг вакиллари қатнашди.

Намойиш иштирокчилари Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, А. А. Громико, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Б. Н. Пономарев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқларни давомли қарсаклар, дўстона табрик сўзлари билан кутиб олдилар.

Меҳмонлар учун ажратилган минбарларда КПСС Марказий Комитетининг аъзолари, мамлакатимиз давлат ҳокимиятининг олий органи олтинчи сессияси ишида қатнашган СССР Олий Советининг депутатлари, уруш ва меҳнат ветеранлари, пойтахтдаги партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, чет эллик меҳмонлар ўтиришибди.

Соат 19.00, Кремль Спасский минораси курантларининг бонги стадион узра жаранглайди.

ВЛКСМ Марказий Комитети бюросининг топшириғига биноан совет ёшларининг тантанали намойишини ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Е. М Тяжельников очади.

«Байроқ марши» садолари янграйди. ВЛКСМнинг, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ пионер ташкилотининг байроқлари, орденли комсомол ташкилотларининг байроқлари стадион майдонига олиб чиқилади.

Байроқдорлар группаси совет ёшлари вакилларининг тантанали юришини бошлайди. Улар кетидан ишчилар синфи ёш авлоди вакилларининг колоннаси — беш йиллик илғорлари, барча 124 Бутуниттифоқ зарбдор комсомол иншоотларининг вакиллари ўтадилар; колхозчи деҳқонларнинг ёш вакиллари — далалар ва фермаларнинг зарбдорлари, ғалла учун кураш илғорлари саф тортиб борадилар.

Жангчилар — Қуролли Кучлар ҳамма турларининг вакиллари жанговар байроқлар остида шаҳдам қадам қўйиб борадилар; турли қитъалардаги стадионларда ва спорт майдонларида ўз мамлакатининг шуҳратини оширган спортчилар ўтишади. Турли мамлакатларнинг йигит ва қизлари — Советлар мамлакатидаги ўқув юртларининг ўқувчилари интернационал колонна бўлиб сафга тизилган. Ёшлар ва студентларнинг X жаҳон фестивалида қатнашувчи совет делегацияси биринчи марта ижро этилган «Ўнинчи жаҳон марши» садоси остида ўтади.

Колонналар стадион майдонида сафга тизиладилар. Улар транспарантларни, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоларининг портретларини, табрик шиорларини кўтариб олишган.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Е. М. Тяжельников намойиш қатнашчиларига мурожаат қилади.

Бугун, — деди у, — совет ёшлари Бутуниттифоқ фестивалининг энг завқли, энг қувончли ва энг муҳим кунидир. Бу фестиваль улуғ Ватанимиз бўйлаб одим ташлаб бораётганига бир йилдан ошди. Фестиваль Ленин комсомоли барча отрядларининг фаолиятини яхшилашга, КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини, беш йиллик ҳал қилувчи йилининг планларини бажариш учун курашда йигит ва қизларнинг меҳнат ғайрати ва ижтимоий-сиёсий активлигини кучайтиришга ёрдам берди. Фестиваль ёшларни сиёсий, эстетик, жисмоний, ҳарбий — ватанпарварлик руҳида тарбиялашни янада яхшилаш, ёшлар ва студентларнинг X Жаҳон фестивалига тайёргарликнинг муҳим воситаси бўлди.

Фестивалнинг асосий якуни шундан иборатки, деб таъкидлади Е. М. Тяжельников, у барча республикаларимиз ёшларининг жанговар қардошлигини янада кўпроқ мустаҳкамлади, комсомолларнинг, барча йигит ва қизларнинг жонажон Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети теварагидаги монолит жипслигини янада зўр куч билан намойиш қилди.

Ленин, партия деган сўзлар ҳар бир комсомолнинг, пионернинг, ҳар бир йигит ва қизнинг дилига жуда яқин ва жуда азиздир. Ленин ақл-идрокининг буюк шижоати. Ленин қалбининг оташин ҳарорати жонажон Коммунистик партиямизнинг ишлари ва зафарларида яшамоқда, КПСС ленинчи Марказий Комитетининг сиёсатида, Сиёсий бюронинг, КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг совет кишилари моддий ва маданий турмуш даражасини ошириш, халқлар ўртасида тинчлик ва дўстликни мустаҳкамлаш соҳасида ҳормай-толмай бажараётган ишларида ўзининг ёрқин ифодасини топмоқда.

Азиз Леонид Ильич, биз шу билан фахрланамизки, сиз революцион, коммунистик тарбиянинг биринчи мактабини Ленин комсомоли сафларида ўтдингиз. Комсомол сафида, жанговар оташин ёшлик чоғингизда ўз ўртоқларингиз — комсомоллар билан бирга ликда Ленин орзуларини социалистик воқеликка айлантирдингиз.

Сиз оғир синов кунларида Қизил Армиянинг миллионларча коммунистлари, комсомол жангчилари каби биринчи кундан бошлаб ғалаба салюти берилганига қадар Улуғ Ватан уруши фронтларида бўлдингиз. Сиз урушдан кейинги даврда халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш учун кўп куч ва ғайратингизни сарф қилдингиз, қўрик ердаги комсомолларни жасорат билан меҳнат қилишга руҳлантирдингиз.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Ленин комсомоли, барча совет ёшлари номидан гапириб, Л. И. Брежневни халқлар ўртасидаги тинчликни мустаҳкамлаш халқаро Ленин мукофоти берилиши билан самимий табриклади ва унга сиҳат-саломатлик ҳамда машаққатли ве олижаноб фаолиятида янгидан-янги муваффақиятлар тилади.

Намойиш қатнашчилари тантанали музика садолари остида ўз делегациясини Қизил майдонга юборадилар. Бу делегацияга Ленин мавзолейи ва номаълум солдат қабрига шуҳрат гулчамберларини қўйиш топширилган.

Стадионда «Партия — дарғамиз» қўшиғи садолари янграйди. Майдонда машиналар пайдо бўлади. Бу машиналардаги безак ва лавҳалар КПСС XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программасини амалга оширишда эришилган муваффақиятларни акс эттиради.

Ёшлар намойишининг қатнашчилари ўртоқ Л. И. Брежневни юксак мукофот — «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофоти билан қизғин муборакбод қиладилар.

Ёшлар «Муборакбод қиламиз!» деб хитоб қиладилар.

Ҳамма ўрнидан туриб байроқчаларни ҳилпиратади. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва унинг ленинчи Марказий Комитети шарафига табрик хитоблари янграйди. Пионерлар партия ва ҳукумат раҳбарларига гул тақдим этадилар.

Тантанали дақиқа бошланади. Бу дақиқа кекса авлодларнинг шуҳрат эстафетасини ёшларга топшириш рамзидек туюлади. Марс майдонидаги мангу оловдан ёқилган машъални олган ва «Аврора» крейсери байроғи қўйилган машина стадионга кириб келади. «Аврора» крейсери денгизчилари штурмчи отрядининг командири А. С. Неволин, Октябрь революциясининг иштирокчиси, Советлар I съездининг делегати В. П. Виноградов ва бошқа ветеранлар машъал ва байроқни кўтариб келишади. Кремль девори ёнидаги мангу оловдан ёқилган машъал ва 1945 йил май ойида Рейхстаг устига тикилган штурм байроғи қўйилган бронетранспортер кириб келади. Штурм қаҳрамонларидан бири, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, полковник К. Я. Самсонов байроқни кўтариб олган. Шундан кейин тилларда достон бўлиб қолган Магнитка энг биринчи қурувчилари — комсомоллар барпо этган домна алангасидан ёқилган машъал ва Метрострой, Ғарбий Сибирь, Магнитканинг меҳнат шуҳрати билан қопланган тарихий байроқлари қўйилган автомобиль пайдо бўлади. Социалистик Меҳнат Қаҳрамонларидан Н. А. Феноменов, А. М. Демкин, В. А. Еремин бу машъал ва байроқларни ёшлар байрамига олиб келади. Ёшлар байрамида бир зумда уч машъалдан кучли аланга пайдо бўлади.

Майдонда беш йилликларнинг қаҳрамонлари ва меҳнат ветеранлари. Улар беш йилликнинг ҳал қилувчи йилида таъсис этилган қизил байроқларни социалистик мусобақада ғолиб чиққан 112 энг яхши комсомол-ёшлар коллективлари вакилларига топширадилар.

Ҳамма баланд руҳ билан «Интернационал»ни ижро этади.

Шундан кейин байрамнинг бадиий қисми бошланади.

Жуда завқли дақиқа бошланди. Берлинга — ёшлар ва студентларнинг X Жаҳон фестивалига олиб бориладиган машъал ёқилади. ВЛКСМ Фахрий Нишонининг кавалери, олимпиада ўйинларининг уч карра чемпиони, жаҳоннинг етти карра чемпиони Александр Медведь машъала ёқади. Машъални Германия Демократик Республикасининг пойтахтига олиб борадиган мото-эстафета демократик ёшлар гимни садолари остида йўлга чиқади.

«Улуғ Ленинга шон-шарафлар!», «Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар!», «Коммунизм бинокори улуғ совет халқига шон-шарафлар!», «Ленин комсомолига шон-шарафлар!» шиорлари стадион узра янграйди.

(ТАСС мухбири).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССРДА ХАЛҚ МАОРИФИНИНГ АҲВОЛИ ҲАМДА УМУМИЙ ЎРТА, ҲУНАР-ТЕХНИКА, ЎРТА МАХСУС ВА ОЛИЙ ТАЪЛИМНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

СССРда коммунизм қурилиши, ишлаб чиқарувчи кучлар гуркираб ўсаётганлиги ва фан-техника тараққиёти бутун жамиятнинг ва ҳар бир гражданнинг маданий савиясини ва илм даражасини тўхтовсиз оширишни, ўзининг ғоявий ва маънавий сифатлари, маданий савияси ва профессионал билимлари жиҳатидан муваффақиятли меҳнат қилишга, халқ хўжалигини, фан ва маданиятни ҳар томонлама ривожлантиришда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси томонидан қўйилган вазифаларни бажаришга ижтимоий ва давлат ҳаётида актив қатнашишга лаёқатли бўлган онгли, юксак даражада ўқимишли кишилар тайёрлашни талаб қилмоқда. Бундай шароитда ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш ва ўқитиш, малакали ишчилар ва мутахассислар тайёрлаш борасида бутун халқ маорифи системасининг роли муттасил ошиб бормоқда.

Совет ҳокимияти йиллари мобайнида СССРда чинакам маданий революция қилинди, фан ва маданиятнинг барча бойликлари меҳнаткашлар кенг оммасининг мулки бўлиб қолди, совет халқининг, социалистик жамиятнинг ва давлатнинг манфаатларига хизмат қилмоқда. СССРда вужудга келтирилган демократик халқ маорифи системаси гражданларнинг ўрта ва олий таълим олишлари, ижодий қобилиятларини ва ижтимоий активликларини ҳар томонлама ривожлантиришлари учун реал имкониятларни амалда таъминлаб бормоқда.

Совет Иттифоқида мажбурий саккиз йиллик таълим амалга оширилди, ёшларга ёппасига ва ўрта маълумот беришга ўтишни тугаллаш учун бутун шарт-шароит вужудга келтирилмоқда. Ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий таълим анча ривож топди. Мамлакатда болаларни мактабгача тарбиялаш муассасаларининг, умумий таълим мактаблари, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий ўқув юртларининг кенг шахобчалари ишлаб турибди.

СССРда экономика ва маданият тўхтовсиз ривожланиб бораётганлиги халқ маорифи системасини муттасил такомиллаштиришни, умумий таълим мактабларида, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида ўқитиш сифатини оширишни ҳамда ўқувчилар ва студентларни тайёрлаш даражасини оширишни тақозо қилади.

КПСС XXIV съездининг қарорларига ҳамда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган давлат беш йиллик плани тўғрисидаги СССР қонунига мувофиқ СССР ҳукумати умумий ўрта, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий таълимни, шунингдек мактабгача тарбияни янада ривожлантиришга ва такомиллаштиришга қаратилган бир қанча муҳим чораларни амалга оширди. Олий ўқув юртларидаги студентларнинг ҳамда ҳунар-техника ва ўрта махсус ўқув юртларидаги ўқувчиларнинг моддий ва уй-жой-маиший шароитларини анча яхшилаш тадбирлари жорий қилинди. Муаллимларнинг ҳамда таълим-тарбия муассасаларидаги педагогик ходимлар бошқа категорияларининг иш ҳақи оширилди. Халқ маорифи соҳасидаги қонунлар такомиллаштирилмоқда.

Шу билан бир вақтда ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш ишини янада яхшиламоқ учун халқ маорифини ривожлантиришда барча имкониятлардан ҳали ҳам фойдаланилмаётир. Ўқувчиларнинг умумий таълим мактабларини ва бошқа ўқув юртларини ташлаб кетишлари ҳануз содир бўлиб турибди, ўқув программаларини такомиллаштиришга, ўқитишнинг янги прогрессив методларидан ва техникавий воситаларидан фойдаланишга лозим даражада эътибор берилмаётир. Педагогик кадрларни тайёрлашда ва улар малакасини оширишда камчиликлар мавжуд. Айрим министрликлар ва идоралар, меҳнаткашлар депутатлари баъзи маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари таълим-тарбия муассасаларининг биноларини қуриш ва ремонт қилиш, уларни замонавий ускуналар билан таъминлаш тўғрисида кам ғамхўрлик қилмоқдалар.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

1. Экономикани, фан ва маданиятни ривожлантириш, жамият ва фан-техника тараққиёти талабларига мувофиқ умумий ўрта, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий таълимни янада такомиллаштиришга қаратилган чораларни изчиллик билан амалга ошириш, ёшларга умумий ўрта маълумот беришга ўтишни шу беш йилликда тугаллаш, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида малакали ишчилар ва мутахассислар тайёрлаш сифатини яхшилаш жуда муҳим давлат вазифаси деб ҳисоблансин.

2. СССР Министрлар Советининг халқ маорифи соҳасидаги фаолияти ҳамда унинг совет граждандари илм даражасини янада оширишга ва халқ хўжалигининг, фан ва маданиятнинг барча тармоқлари учун малакали кадрлар тайёрлашни таъминлашга доир ишлаб чиққан чоралари маъқуллансин.

СССРда халқ маорифининг аҳволи ҳамда умумий ўрта, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий таълимни янада такомиллаштириш чоралари тўғрисидаги масалани СССР Олий Советининг олтинчи сессиясида муҳокама қилиш чоғида СССР Олий Совети палаталарининг доимий комиссиялари қилган қўшимча докладларда ва депутатларнинг нутқларида айтилган таклифлар ва мулоҳазаларни кўриб чиқиб, буларга доир тегишли қарорлар қабул қилиш СССР Министрлар Советига топширилсин.

3. СССР Маориф министрлиги, СССР Министрлар Советининг ҳунар-техника таълими давлат комитети, СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, ўз ўқув юртлари бўлган СССР министрликлари ва идоралари, иттифоқдош ва Автоном республикаларнинг министрлар Советлари, меҳнаткашлар депутатларининг маҳаллий Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари умумий таълим мактабларининг, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий ўқув юртларининг фаолиятини янада яхшилаш чораларини кўрсинлар.

Шу билан бирга:

Ўқитиш билан коммунистик тарбиянинг бирлигини, болалар ва ёшларни тарбиялашда мактаб, оила ва жамоатчилик ҳамкорлигини, ёш авлодни ўқитиш ва меҳнатда тарбиялашни коммунистик қурилиш практикаси билан боғлаб олиб боришни мустаҳкамлаб, мактабларда ва бошқа ўқув юртларида таълим-тарбия жараёнини муттасил такомиллаштириб бориш;

таълим-тарбия муассасалари шохобчаларининг жойлаштирилишини, шунингдек малакали ишчилар ва мутахассислар тайёрлашни планлаштиришни яхшилаш; таълим-тарбия муассасаларининг ўқув-моддий базасини, айниқса қишлоқ жойлардаги ўқув-моддий базасини мустаҳкамлаш чораларини кўриш; таълим-тарбия муассасаларини қуришнинг ва уларни ўз вақтида ишга туширишнинг бориши ва сифатини назорат қилиб туришни кучайтириш;

муаллимлар ва бошқа педагогик ходимларнинг иш сифатини ошириш, уларнинг профессионал билимларини доимий такомиллаштирмоқ учун зарур шароитлар вужудга келтиришни таъминлаш;

ёшларни ўрта маълумот олишга тўлиқроқ тортишни таъминлаш; кечки (сменали) ва сиртқи умумий таълим мактабларининг ишини яхшилаш;

ҳунар-техника ўқув юртларида ўқитиш сифатини ошириш, ҳар томонлама билимдон, техникадан яхши хабардор бўлган малакали ёш ишчилар тайёрлашни таъминлаш; бевосита ишлаб чиқаришнинг ўзида ёш ишчилар тайёрлашга методик раҳбарликни яхшилаш;

олий ва ўрта махсус ўқув юртларини тамомлаб чиқувчиларнинг назарий ва профессионал билим даражаларини оширишни, шунингдек фан ва техниканинг янги ва истиқболли йўналишлари бўйича кадрлар тайёрлашни кенгайтиришни таъминлаш зарур деб топилсин.

Меҳнаткашлар депутатларининг маҳаллий Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари корхоналар, муассасалар, совхозлар, колхозлар, бошқа ташкилотларнинг, кенг совет жамоатчилигининг таълим-тарбия муассасаларига ёрдам кўрсатиш ишларини координациялашни яхшиласинлар.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1973 йил 19 июль.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ ҚОНУНИ

ССР ИТТИФОҚИ ВА ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРНИНГ ХАЛҚ МАОРИФИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУН АСОСЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

1-модда. ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг халқ маорифи тўғрисидаги қонун асослари тасдиқлансин ва бу асослар 1974 йил 1 январдан кучга киритилсин.

2-модда. СССР Олий Совети Президиумига ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг халқ маорифи тўғрисидаги қонун асосларини кучга киритиш тартибини белгилаш ва ССР Иттифоқи қонунларини ана шу асосларга мувофиқлаштириш топширилсин.

3-модда. Иттифоқдош республикаларнинг Олий Советларига иттифоқдош республикаларнинг қонунларини ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг халқ маорифи тўғрисидаги қонун асосларига мувофиқлаштириш топширилсин.

4-модда. СССРнинг «Мактабнинг ҳаёт билан алоқасини мустаҳкамлаш ҳақида ва СССРда халқ маорифи системасини янада ривожлантириш тўғрисида»ги 1958 йил 24 декабрь қонуни (СССР Олий Советининг ведомостлари, 1959 йил, 1-сон, 5-бет) 1974 йил 1 январдан бошлаб ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1973 йил 19 июль.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ ҚОНУНИ

«ОЙИГА 70 СЎМГАЧА ИШ ҲАҚИ ОЛУВЧИ ИШЧИ ВА ХИЗМАТЧИЛАРДАН СОЛИҚЛАР ОЛИШНИ ТЎХТАТИШ ВА 90 СЎМГАЧА БЎЛГАН ИШ ҲАҚИДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚЛАР СТАВКАСИНИ КАМАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

СССР Олий Совети Президиумининг «Ойига 70 сўмгача иш ҳақи олувчи ишчи ва хизматчилардан солиқлар олишни тўхтатиш ва ойига 90 сўмгача бўлган иш ҳақидан олинадиган солиқлар ставкасини камайтириш тўғрисида»ги 1972 йил 25 декабрь Фармони тасдиқлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 йил 19 июль.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ ҚОНУНИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ СССРНИНГ АМАЛДАГИ ҚОНУНЛАРИГА БАЪЗИ БИР ЎЗГАРТИШЛАР ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТУВЧИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

СССР Олий Совети Президиумининг қуйидаги Фармонлари тасдиқлансин:

«Ҳаво кемасини олиб қочганлик учун жиноий жавобгарлик тўғрисида»ги 1973 йил 3 январь Фармони;

«ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг граждандик қонунлари асосларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги 1973 йил 21 февраль Фармони;

«ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг жиноят қонунлари асосларига қўшимча киритиш тўғрисида»ги 1973 йил 9 март Фармони;

«Граждан ҳаво кемаси экипажларининг ўз хизмат бурчларини ижро этаётганликлари муносабати билан уларга етган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисида»ги 1973 йил 13 март Фармони;

«ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ахлоқ тузатиш-меҳнат қонунлари асосларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида»ги 1973 йил 26 апрель Фармони;

«Умумий ҳарбий мажбурият тўғрисидаги қонунга ва СССР Олий Совети Президиумининг «СССР Қуролли Кучлари прапоршчиклари ва мичманлари тўғрисида»ги 1971 йил 18 ноябрь Фармонига баъзи бир ўзгартишлар киритиш тўғрисида»ги 1973 йил 10 май Фармони;

«СССР Олий Совети Президиумининг «Аввалги иш жойидан ўз хоҳиши билан кетган ишчи ва хизматчиларга меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотганлик юзасидан нафақалар тўғрисида»ги Фармони ўз кучини қисман йўқотган, деб топилиши тўғрисида»ги 1973 йил 16 май Фармони;

«Жиноятккорона ҳаракатлардан шикастланган гражданларни даволашга сарфланган маблағларни ундириб олиш тўғрисида»ги 1973 йил 25 июнь Фармони;

«СССР Мудофаа министрлиги, СССР Ички ишлар министрлиги ва СССР Министрлар Совети қузуридаги Давлат хавфсизлиги комитетининг медицина муассасаларига санитария-гигиена ва санитария-эпидемияга қарши кураш қоидалари бузилганлиги учун жарима солиш ҳуқуқини бериш тўғрисида»ги 1973 йил 29 июнь Фармони;

«Умумий ҳарбий мажбурият тўғрисида»ги СССР Қонунининг 59-моддасини ўзгартириш ҳақида»ги 1973 йил 11 июль Фармони.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1973 йил 19 июль

СОВЕТ ПАРТИЯ-ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ КУБАГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Куба Республикасининг революцион байрами — Монкада казармаси штурм қилинганлигининг 20 йиллигига бағишланган тантаналарга қатнашмоқ учун КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Долгих бошчилигидаги Совет партия-ҳукумат делегацияси Куба Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Революцион ҳукуматининг таклифига биноан 19 июлда Москвадан Гаванага жўнаб кетди.

Делегация составида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Н. М. Матчонов, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. Н. Родионов, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССРнинг Куба Республикасидаги элчиси Н. П. Толубеев бор.

Аэродромда делегацияни КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирларининг ўринбосарлари И. П. Ястребов, Г. Х. Шохназаров, А. А. Шилин, СССР Ташқи ишлар министрлигининг бош секретари Ю. Н. Черняков, КПСС Марказий Комитетининг, СССР Министрлар Советининг ва СССР Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимлари кузатиб қолдилар.

Кузатиб қолувчилар орасида Куба Республикасининг СССРдаги элчиси Северо Агирре Дель Кристо ҳам бор эди.

МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШГА ЭЪТИБОРНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВИ ЙИҒИЛИШИДАН

20 июлда Тошкентда аҳолига маиший хизмат кўрсатиш масалаларига бағишланган республика партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда область партия комитетларининг секретарлари, область ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари, меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, район Советлари ижроия комитетларининг раислари, министрликлар, идоралар, йирик корхоналар, қурилишлар, колхоз ва совхозлар, касаба союз ва комсомол органларининг раҳбарлари, корхона ва маиший хизмат ташкилотлари партия ташкилотларининг секретарлари, халқ хўжалиги ана шу тармоғи ишлаб чиқариш илғорлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети аппаратининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

Йиғилишни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин кириш нутқи сўзлаб очди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов беш йилликнинг учинчи йили планини муддатидан илгари бажариш, аҳолига хизмат кўрсатиш сифати ва маданиятини ошириш соҳасида маиший хизмат корхоналари коллективларининг вазифалари тўғрисида доклад қилди.

Доклад юзасидан бўлган музокараларда Хоразм область партия комитетининг иккинчи секретари И. П. Дрижак, Қорақалпоғистон АССР аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министри О. Олломуротова, Фарғона область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари И. Ф. Яковлев, Тошкент шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари Б. И. Бугров, Бухоро янка тартибда кийим тикиш фабрикаси партия ташкилоти секретарининг ўринбосари М. Хатамова, Наманган шаҳар ижроия комитетининг раиси К. Мамарасулов, Марҳамат район маиший хизмат комбинати комсомол-ёшлар бригадасининг раҳбари О. Хошимова, Ўзбекистон ССР қурилиш министрининг ўринбосари М. Х. Ҳамидов, Қашқадарё область ижроия комитети раисининг ўринбосари С. Э. Ражабов, Ўзбекистон ССР коммунал хўжалик министри А. М. Илюхин, Чирчиқ шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари А. И. Аникин, Сариосиё район маиший хизмат комбинатининг директори Х. Қ. Қўзиев, Ўзбекистон ССР аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министри А. И. Бродова, маҳаллий саноат ва коммунал-маиший корхоналар ишчилари касаба союзи республика комитетининг раиси А. К. Алиева сўзга чиқдилар. Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети савдо, план ва молия органлари бўлимининг мудири А. И. Охунжонов нутқ сўзлади.

Йиғилиш қатнашчиларининг таъкидлаб ўтишича, республикада маиший хизматни такомиллаштириш соҳасида муаян ишлар қилинган. Икки ярим йил мобайнида аҳолига кўрсатилаётган хизмат ҳажми 57,7 процент, қишлоқ жойларида эса 77,1 процент кўпайган. Маиший хизмат кўрсатувчи юздан ортиқ йирик корхона қурилиб фойдаланишга топширилган. Халқ хўжалигининг ана шу муҳим тармоғида хизмат қиладиган кадрлар кўпайиб бормоқда, уларнинг профессионал маҳорати такомиллашмоқда.

Шу билан бирга, докладда ва сўзга чиққан ўртоқларнинг нутқларида кўрсатиб ўтилганидек, шаҳар ва қишлоқ аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш аҳволи, шунингдек, маиший хизмат кўрсатишнинг моддий-техника базаси ривожланиши КПСС XXIV съезди талабларига ҳали ҳам жавоб бермаяпти. Республикада аҳолига хизмат кўрсатиш доирасининг ривожланиш даражаси мамлакатдаги ва кўпчилик иттифоқдош республикалардаги ўртача кўрсаткичлардан ҳамон анча орқада қолмоқда. Бу кўрсаткичлар Қорақалпоғистон АССРда, Хоразм, Бухоро ва Сирдарё областларида айниқса кескин равишда орқада қолмоқда.

Қабул қилинган қарорда маиший хизматни янада такомиллаштириш тадбирлари белгиланди.

Республика партия-хўжалик активи йиғилиши маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг коллективлари социалистик мусобақани янада кенг авж олдириб, беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили планини ва олинган мажбуриятларни муддатидан илгари бажариш учун бутун куч-ғайратларини сарф қиладилар ва партия XXIV съезди қарорларини амалга ошириш учун курашга муносиб ҳисса қўшадилар, деб ишонч билдирди. (ЎзТАГ).

ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ VI СЕССИЯСИ

ХАЛҚ МАОРИФИ ТЎҒРИСИДА ССР ИТТИФОҚИ ВА ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРНИНГ ҚОНУН АСОСЛАРИ

Улуғ Октябрь социалистик революцияси мамлакатимизда халқ маорифини, фан ва маданиятни ривожлантириш учун сиёсий, иқтисодий ва социал шароитларни яратиб берди.

Совет жамияти маънавий ҳаётининг барча соҳаларида социалистик идеология тарихан қисқа давр ичида қарор топди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси раҳбарлигида коммунизм қурувчи янги кишини шакллантириш вазифаси муваффақиятли ҳал этилмоқда.

Инсоният тарихида биринчи бўлиб бизнинг мамлакатимизда халқ маорифининг чинакам демократик системаси вужудга келтирилди. СССР гражданлари ўрта ва олий таълим олиш, шунингдек ўз ихтисосларига ва малакаларига мувофиқ ишлаш учун реал имкониятга эгадирлар.

СССРда социализм ғалабаси совет халқининг моддий фаровонлигини, маданий ва билим даражасини тўхтовсиз ўстиришни таъминлади, болаларни мактабгача тарбияламоқ учун қулай шароит яратишга, саккиз йиллик умумий мажбурий таълимни изчиллик билан амалга оширишга ва умумий ўрта таълимга ўтишга, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий таълимни кенг ривожлантиришга имкон берди. Мамлакатимизда коммунизм қурилаётганлиги, ишлаб чиқарувчи кучлар тинимсиз ўсиб фан, техника тараққий этаётганлиги ёш авлодни ҳар томонлама ривожлантиришни, юқори малакали ишчилар ва мутахассислар билан халқ хўжалигини таъминлашни, СССР аҳолисининг умумий ва профессионал билим даражасини янада оширишни қатъий талаб этмоқда. Ҳамма жойда ўрта таълимнинг амалга оширилиши ҳамда умумий, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий таълимнинг такомиллаштирилиши совет халқининг маданиятини янада ўстиришга, коммунистик дунёқарашни шакллантиришга, тағин ҳам юксакроқ меҳнат унумдорлигига эришишга ёрдам беражак, ақлий ва жисмоний меҳнат ўртасидаги, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим тафовутларни аста-секин бартараф қилишнинг катта омили бўлади.

СССРда халқ маорифининг мақсади коммунистик жамиятнинг марксизм-ленинизм ғояларида, совет қонунларини ва социалистик ҳуқуқ тартиботини ҳурматлаш, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбияланган хўжалик ва социал-маданий қурилишнинг турли соҳаларида муваффақиятли меҳнат қилишга, жамоат ва давлат фаолиятида актив қатнашишга лаёқатли бўлган, социалистик Ватанни жонбозлик билан ҳимоя қилишга ҳамда унинг моддий ва маънавий бойликларини кўпайтиришга, табиатни муҳофаза қилишга тайёр турган юксак даражада ўқимишли, ҳар томонлама мукаммал актив қурувчиларини тайёрлашдан иборатдир. СССРда халқ маорифи совет кишисининг маънавий ва интеллектуал эҳтиёжларини ривожлантиришни ва қондиришни таъминлаши лозим.

СССРда маориф чинакам умумхалқ ишидир. Давлат, оила ва жамоат ташкилотлари биргаликда куч ва ғайрат сарфлаб, ёш авлодни тарбиялаш ва ўқитишни таъминлайдилар.

Халқ маорифини ривожлантиришда педагогик ходимларнинг алоҳида роли бор. Уларнинг фаолияти ёш авлодни ўқитиш ва коммунистик руҳда тарбиялашнинг яхши сифатли бўлиши учун ўзларининг профессионал ва ижтимоий масъулиятларини юксак даражада англашларига асосланади.

Халқ маорифи тўғрисида Совет қонунлари мамлакатда халқ маорифи ишини такомиллаштиришга, ижтимоий муносабатларнинг мана шу соҳасида социалистик қонунчиликни янада мустаҳкамлашга актив хизмат қилмоғи лозим.

I БЎЛИМ
УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **Халқ маорифи тўғрисида Совет қонунларининг вазифалари.**

ССР Иттифоқининг ва иттифоқдош республикаларнинг халқ маорифи тўғрисидаги қонунлари ёш авлодни ўқитиш ва коммунистик руҳда тарбиялаш, халқ хўжалигини тегишли малакага эга бўлган ишчилар ва мутахассислар билан таъминлаш борасида совет гражданларининг талабларини ва ривожланган социалистик жамиятнинг эҳтиёжларини энг тўлиқ қондириш мақсадида халқ маорифи соҳасидаги ижтимоий муносабатларни тартибга солиб туради.

2-модда. **ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг халқ маорифи тўғрисидаги қонунлари.**

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг халқ маорифи тўғрисидаги қонунлари ушбу Асослардан ҳамда ССР Иттифоқининг ва иттифоқдош республикаларнинг шу Асосларга мувофиқ халқ маорифи тўғрисида чиқараётган бошқа актлардан иборат бўлади.

3-модда. **СССР гражданларининг илм олиш ҳуқуқи.**

СССР Конституциясига мувофиқ СССР гражданлари илм олиш ҳуқуқига эгадирлар.

Бу ҳуқуқ мажбурий умумий саккиз йиллик таълим билан, ёшларга умумий ўрта маълумот бериш, ўқитишни турмуш билан, коммунистик қурилиш практикаси билан боғлаш асосида ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий таълимни кенг ривожлантириш билан, мактабларда она тилида ўқитиш билан, мактабгача тарбия ва мактабдан ташқари муассасаларни кенгайтириш билан, ўқитишнинг ҳамма турлари текин қилиб қўйилганлиги билан, ўқувчиларга ва студентларга давлат стипендиялари тўлаб туриш ва бошқа турдаги моддий ёрдам бериб туриш билан, ишлаб чиқариш таълимининг ва меҳнаткашлар малакасини оширишнинг турли формаларини ташкил этиш билан таъминланади.

Ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш учун энг қулай шароитлар яратиб бериш мақсадида ССР Иттифоқининг ва иттифоқдош республикаларнинг қонунлари ўқувчиларга ва студентларга тегишли имтиёзлар тайинлаб беради.

4-модда. **СССРда халқ маорифининг асосий принциплари.**

СССРда халқ маорифининг асосий принциплари қуйидагилардан иборат:

1) СССР гражданлари қайси ирққа ва миллатга, жинсга мансуб бўлишларидан, динга муносабатларидан, мулкий ва социал аҳволларидан қатъий назар уларнинг ҳаммаси илм олишда тенгдирлар;

2) барча болалар ва ўсмирларнинг ўқиб илм олиши мажбурийдир;

3) барча таълим-тарбия муассасалари давлат ва ижтимоий характерга эга;

4) қайси тилда ўқиб илм олиш: она тилида ёки СССР халқларининг биронтасининг тилида ўқиб илм олиш ихтиёрийдир;

5) илм олишнинг ҳамма турлари текиндир, ўқувчиларнинг бир қисми тўлиқ равишда давлат таъминотида сақланади, ўқувчилар ва студентлар стипендиялар билан таъминлаб туриладилар ҳамда уларга бошқа моддий ёрдам бериб турилади;

6) халқ маорифи системаси ягонадир ва ўқув юртларининг ҳамма тури бир-бирининг давомидир, бу ҳол ўқишнинг қуйи босқичларидан юқори босқичларига ўтиш имкониятини таъминлаб беради;

7) ўқитиш билан коммунистик тарбия бирга қўшиб олиб борилади.

Болалар ва ёшларни тарбиялашда мактаб, оила ва жамоатчиликнинг ҳамкорлик қилиши таъминланади;

8) ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш турмуш билан, коммунистик қурилиш практикаси билан боғлаб олиб борилади;

9) таълим илмий характерга эга, у фан, техника, маданиятнинг энг янги муваффақиятлари асосида муттасил такомиллаштириб борилади;

10) таълим ва тарбия инсонпарварлик ва юксак ахлоқий характерга эга;

11) қиз болалар билан ўғил болалар бирга ўқитилади;

12) ўқитиш дин таъсирига йўл қўймайдиган дунёвий характерга эга.

5-модда. **СССРда халқ маорифи системаси. СССРдаги халқ маорифи системаси.**

мактабгача тарбияни;
умумий ўрта таълим беришни;
мактабдан ташқари тарбия беришни;
ҳунар-техника таълимини;
ўрта махсус таълимни;
олий таълимни ўз ичига олади.

6-модда. **ССР Иттифоқининг халқ маорифи соҳасидаги компетенцияси.**

ССР Иттифоқи халқ маорифининг қуйидаги соҳаларини ўзининг давлат ҳокимияти олий органлари ва давлат бошқарув органлари орқали бошқаради:

1) СССРда халқ маорифига раҳбарлик қилишнинг ва уни бошқариш системасининг умумий принципларини тайинлаб беради;

2) халқ маорифини ривожлантиришнинг умумиттифоқ планларини ҳамда мамлакат халқ хўжалиги учун малакали ишчилар ва мутахассислар тайёрлаш планларини тайинлаб беради;

3) ССР Иттифоқининг халқ маорифи органларига раҳбарлик қилади; иттифоқ қарамоғидаги халқ маорифи системасининг таълим-тарбия, илмий-тадқиқот муассасалари ва корхоналарини бошқариб туради;

4) ўқув юртларининг ҳамда халқ маорифига тегишли бошқа муассасаларнинг типларини тайинлаб беради, улар тўғрисидаги Низомларни (Уставларни) тасдиқлайди ўқув юртларига қабул қилинувчиларнинг ёшларини ва уларда ўқитиш муддатларини тайинлаб беради;

5) олий ўқув юртларини, шунингдек иттифоқ қарамоғидаги ўрта махсус, ҳунар-техника ўқув юртларини, умумий таълим мактабларини ташкил этади, қайта ташкил қилади ва тугатади;

6) ўқув юртларининг ва бошқа халқ маорифи муассасаларининг штатларини белгилаш, уларда ишловчи ходимлар меҳнатини нормалаш ва уларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш тартибларини тайинлаб беради.

7) барча таълим-тарбия муассасаларига ўқув-методик раҳбарлик қилишнинг умумий принципларини тайинлаб беради, ўқув планларини тасдиқлайди ва ўқув программаларини тасдиқлаш тартибини белгилаб беради;

8) ўқув юртларининг ва бошқа халқ маорифи муассасаларининг ўқув-моддий базасини ривожлантиришнинг умумиттифоқ планларини тайинлаб беради;

9) таълим-тарбия муассасаларида ўқитилаётган ва тарбияланаётган кишиларга моддий ёрдам бериш турларини ва нормаларини тайинлаб беради;

10) халқ маорифи соҳасида давлат контролини амалга оширади ва уни амалга ошириш тартибини тайинлаб беради;

11) халқ маорифи соҳасида статистика ҳисобини олиш ва ҳисоботини бериш ягона системасини тайинлаб беради;

12) СССР Конституциясига ва ушбу Асосларга мувофиқ ССР Иттифоқи қарамоғига бериб қўйилган ва халқ маорифига тааллуқли бўлган бошқа масалаларни ҳал қилиб беради.

7-модда. **Иттифоқдош республикаларнинг халқ маорифи соҳасидаги компетенциялари.**

Иттифоқдош республика халқ маорифи соҳасида ўзининг давлат ҳокимияти олий органлари ва давлат бошқарув органлари орқали қуйидагиларни бошқаради:

1) халқ маорифини ривожлантиришнинг республика планларини ҳамда малакали ишчилар ва мутахассислар тайёрлаш планларини тайинлаб беради;

2) иттифоқдош республиканинг халқ маорифи органларига раҳбарлик қилади; республикага бўйсиндирилган халқ маорифи системасининг таълим-тарбия, илмий тадқиқот муассасаларини ва корхоналарини бошқариб туради;

3) республикага бўйсундирилган умумий таълим мактабларини, ҳунар-техника ўқув юртларини, шунингдек ўрта махсус ўқув юртларини қонунда тайинлаб қўйилган тартибда ташкил этади, қайта ташкил қилади ва тугатади;

4) республика қарамоғидаги ва маҳаллий таълим-тарбия муассасаларига ўқув-методик жиҳатдан белгиланган тартибда раҳбарлик қилиб туради;

5) республика қарамоғидаги ва маҳаллий халқ маорифи муассасаларининг ўқув-моддий базасини ривожлантиришнинг республика планларини тайинлаб беради;

6) иттифоқдош республика территориясидаги ўқув юртларининг ва бошқа халқ маорифи муассасаларининг фаолияти устидан давлат контроллигини амалга оширади;

7) СССР Конституциясига, иттифоқдош республика Конституциясига ҳамда ушбу Асосларга мувофиқ иттифоқдош республика қарамоғига топшириб қўйилган ва қарамоғига тааллуқли бўлган халқ маорифининг бошқа масалаларини ҳал қилиб беради.

8-модда. **СССРда халқ маорифига раҳбарлик қилиш.**

СССР Конституциясига, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Конституцияларига мувофиқ халқ маорифи ишига ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар давлат ҳокимиятининг олий органлари ва давлат бошқарув органлари, шунингдек, меҳнаткашлар депутатларининг маҳаллий Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари раҳбарлик қилади.

СССР халқ маорифининг давлат бошқарув органлари тўғрисида СССР Министрлар Совети тасдиқлаб берадиган низомларга мувофиқ бу давлат бошқарув органлари умумий ўрта, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий таълимга одатда, ўз системаларига кирган иттифоқ-республика министрликлари ва иттифоқдош республикаларнинг идоралари орқали раҳбарлик қиладилар ҳамда ўзларига бевосита бўйсундирилган таълим-тарбия муассасалари орқали уларни бошқарадилар, шунингдек, таълим-тарбия муассасаларининг қайси идорага бўйсундирилганлигидан қатъий назар улар учун мажбурий бўлган ўқитиш, тарбиялаш, методика ва илмий ишларга доир умумий қоидаларни ишлаб чиқадилар ҳамда уларнинг фаолиятини контроль қилиб турадилар.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари ўзларига бўйсундирилган таълим-тарбия муассасаларига раҳбарлик қиладилар, шу муассасалар тармоқларини кенгайтириш, уларни тўғри жойлаштириш ва ўқув-моддий базасини мустаҳкамлаш чораларини кўрадилар, умумий мажбурий таълимнинг амалга оширилишини ҳамда мактабгача тарбия ва мактабдан ташқари тарбия ишларига раҳбарлик қилинишини таъминлайдилар, Советлар территориясида жойлашган ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий ўқув юртларининг ишига ёрдам бериб турадилар.

9-модда. **Таълим-тарбия муассасаларига эга бўлган идоралар.**

Таълим-тарбия муассасалари давлат органлари қарамоғидадир. Таълим-тарбия муассасаларининг айрим турлари колхозлар, кооператив ташкилотлари ва бошқа жамоат ташкилотлари қарамоғида ҳам бўлиши мумкин.

10-модда. **Таълим-тарбия муассасаларига раҳбарлик.**

Таълим-тарбия муассасаларига раҳбарликни тегишли таълим-тарбия муассасанинг мудири, директори, ректори амалга оширади, у педагоглар коллективларига ва жамоат ташкилотларига таяниб иш олиб боради.

Таълим-тарбия муассасаларидаги ўқитиш, тарбиялаш, методика ва илмий ишларнинг асосий масалаларини коллегиал равишда кўриб чиқишни таъминламоқ учун педагог ходимлардан ва жамоатчилик вакилларидан иборат педагогик совет (олий ўқув юртининг совети) тузилади.

Таълим-тарбия муассасасининг жамоат ташкилотлари ўқувчилар ва студентларни ўқитишни, тарбиялашни ва уларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш тадбирларини ишлаб чиқишда ва амалга оширишда қатнашадилар.

11-модда. **Корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг халқ маорифини ривожлантиришда қатнашуви.**

Давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари, колхозлар, кооператив, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари халқ маорифини ривожлантиришда, ўқувчиларга ишлаб чиқариш таълими беришда ва уларнинг малакасини оширишда актив қатнашадилар, ишчилар, колхозчилар ва хизматчиларнинг илм олишларига кўмаклашадилар.

12-модда. **Гражданларнинг ўз билимларини оширишлари.**

Гражданларнинг ўз билимларини ва маданий савияларини оширишларига кўмаклашиш мақсадида халқ университетлари, лекторийлар, курслар, коммунистик меҳнат мактаблари ҳамда сиёсий ва илмий билимлар тарқатишнинг бошқа жамоатчилик формалари ташкил этилади.

Халқ маорифи органлари ва муассасалари гражданларнинг ўз билимларини оширишларини ташкил этишга ёрдам бериб турадилар.

II БЎЛИМ
МАКТАБГАЧА ТАРБИЯ

13-модда. **Болаларни мактабгача тарбиялаш муассасалари.**

Мактабгача ёшдаги болаларни тарбиялаш ва оилага зарур ёрдам кўрсатиш учун энг қулай шароит яратиб бериш мақсадида болалар яслилари, болалар боғчалари ҳамда умумий ва махсус вазифаларни бажаришга мўлжалланган болалар ясли-боғчалари ва бошқа мактабгача тарбия болалар муассасалари ташкил этилади.

Мактабгача тарбия болалар муассасаларига ота-оналарнинг ёки ота-оналари ўрнидаги кишиларнинг хоҳиши билан қабул қилинади.

14-модда. **Мактабгача тарбиянинг вазифалари.**

Болаларни мактабгача тарбиялаш муассасалари оила билан яқиндан ҳамкор бўлиб, болаларни ҳар томонлама камол топтириш ва тарбиялаш ишларини олиб борадилар, уларнинг сиҳат-саломатлигини сақлайдилар ва мустаҳкамлайдилар, уларга оддий амалий кўникмаларни ўргатадилар ва уларда меҳнатга муҳаббат уйғотадилар, уларнинг эстетик тарбияси тўғрисида ғамхўрлик қиладилар, болаларни мактабда ўқишга тайёрлайдилар, уларни катталарни ҳурматлаш, социалистик Ватанга ва жонажон ўлкага меҳр-муҳаббатли бўлиш руҳида тарбиялайдилар.

15-модда. **Мактабгача тарбия болалар муассасаларини ташкил этиш.**

Болаларни мактабгача тарбиялаш муассасалари меҳнаткашлар депутатларининг район, шаҳар, қишлоқ ва посёлка Советлари ижроия комитетлари томонидан, шунингдек, уларнинг руҳсати билан давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари, колхозлар, кооператив ва бошқа жамоат ташкилотлари томонидан ташкил этилади.

16-модда. **Болаларни мактабгача тарбиялаш муассасаларига педагогик раҳбарлик ва уларга медицина хизмати кўрсатиш.**

Болаларни мактабгача тарбиялаш муассасалари қайси идорага бўйсундирилганлигидан қатъий назар уларга СССР маориф министрлиги, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг маориф (халқ маорифи) министрликлари ва уларнинг маҳаллий органлари педагогик раҳбарлик қилиб турадилар ҳамда бу муассасаларни педагогик ходимлар билан таъминлайдилар.

Болаларни даволаш-профилактика ишларини ва болаларни мактабгача тарбиялаш муассасаларини медицина ходимлари билан таъминлаш ишларини соғлиқни сақлаш органлари олиб борадилар.

III БЎЛИМ
ЎРТА ТАЪЛИМ

17-модда. **Умумий ўрта таълим.**

СССР аҳолисининг билим даражасини янада ошириш мақсадида ҳамма жойда ёш авлодга умумий ўрта таълим бериш амалга оширилади, бу эса жамиятимизни коммунизм йўлида социал-сиёсий ва иқтисодий ривожлантиришнинг, меҳнаткашларнинг социалистик онглилигини ва маданиятини ўстиришнинг энг муҳим шартларидан биридир. Умумий ўрта таълим, ўрта умумтаълим мактабларида, ўрта ҳунар-техника билим юртларида ва ўрта махсус ўқув юртларида амалга оширилади.

IV БЎЛИМ
УМУМИЙ ЎРТА ТАЪЛИМ

18-модда. **Умумий ўрта таълим мактаблари.**

Умумий ўрта таълим мактаби (умумий ўрта таълим олишнинг асосий формаси) болаларни ва ёшларни ўқитиш ва тарбиялаш учун ягона меҳнат, политехника мактабидир.

Умумий ўрта таълим мактабининг бирлиги иттифоқдош республикалар аҳолисининг миллий хусусиятларини ҳар томонлама ҳисобга олган ҳолда бутун СССР территориясида ўз мазмуни ва умумий таълим даражаси жиҳатидан ягона асосга қурилган таълим-тарбия жараёнини ташкил этиш принципларининг муштараклиги билан таъминланади. Ўқувчиларга политехник билим, меҳнат тарбияси бериш ва уларни касб танлашга йўллаш фанларнинг асосларини ўрганиш, меҳнатга ўргатиш, дарслардан ташқари ҳар хил ишларни ташкил этиш, ўқувчиларнинг ёшини ва ҳар бирининг ўзига хос хусусиятини, сиҳат-саломатлигини ҳисобга олган ҳолда ва фан-техника тараққиётининг талабларига мувофиқ ижтимоий фойдали меҳнатга ўргатиш жараёнида амалга оширилади.

Ўқувчиларнинг ҳар томонлама лаёқатларини ва қобилиятларини камол топтириш ҳамда умумий ўрта таълим мактабларида уларни касб танлашга йўллаш мақсадида ўқувчиларнинг хоҳишига қараб факультатив машғулотлар ташкил этилади. Худди шу мақсадда айрим фанларни, меҳнат, санъат ва спортнинг ҳар хил турларини назарий ва амалий жиҳатдан чуқур ўргатадиган мактаблар ва синфлар ташкил этилиши мумкин. Шароит мавжуд бўлганида умумий ўрта таълим мактабида ишлаб чиқариш таълими ҳам берилиши мумкин. Барча умумий ўрта таълим мактабларида умумий таълим билимларининг мажбурий ҳажми ягона бўлиши лозим.

Умумий ўрта таълим мактабида ўқувчиларга таълим ва тарбия бериш таълимий иш жараёнида, синфдан ташқари ва мактабдан ташқари машғулотларда ҳамда ижтимоий фойдали меҳнат жараёнида амалга оширилади. Дарс мактабда таълим-тарбия ишини ташкил этишнинг асосий формасидир.

Умумий ўрта таълим мактаблари умумий ўрта таълим мактабининг СССР Министрлар Совети тасдиқлаган Устави асосида иш олиб борадилар.

19-модда. **Умумий ўрта таълим мактабининг бош вазифалари.**

Умумий ўрта таълим мактабининг бош вазифалари қуйидагилардан иборат:

болалар ва ёшларга жамият ва фан-техника тараққиётининг ҳозирги талабларига жавоб берадиган умумий ўрта маълумот бериш, ўқувчиларга фанларнинг асосларини чуқур ва мустаҳкам ўргатиш, уларни ўз билимларини узлуксиз такомиллаштиришга интиладиган ва шу билимларни мустақил равишда тўлдира оладиган ҳамда амалда қўллана оладиган қилиб тарбиялаш;

ёш авлодда марксча-ленинча дунёқарашни шакллантириш, ўқувчиларда социалистик интернационализм, совет ватанпарварлиги ва социалистик Ватанни ҳимоя қилишга тайёр бўлиб туриш ҳисларини тарбиялаш;

ўқувчиларда коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодекси талаблари руҳида юксак ахлоқий сифатларни тарбиялаш;

ўқувчиларнинг ҳар томонлама уйғун равишда камол топишини ва улар маданиятини оширишни таъминлаш; уларнинг сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш, уларга эстетик ва жисмоний тарбия бериш, ўқувчиларни актив меҳнат ва ижтимоий фаолиятга, онгли равишда касб танлашга тайёрлаш.

20-модда. **Умумий таълим мактабида ўқув тили.**

Умумий таълим мактабининг ўқувчиларига она тилида ёки СССРдаги бирон халқнинг тилида ўқиш имконияти берилади. Ота-оналар ёки уларнинг ўрнидаги кишилар болалар учун ўзлари хоҳлаган тилда ўқитадиган мактабни танлаб олишга ҳақлидирлар. Ўқувчилар ўқитиш олиб борилаётган тилдан ташқари ўз хоҳишлари билан СССРдаги бошқа бирон халқнинг тилини ўрганишлари мумкин.

21-модда. **Умумий таълим мактабининг ўқувчиларга боп бўлишини таъминлаш.**

Мактабнинг ўқувчиларга территориал жиҳатдан боп бўлиши мактабларнинг районлар бўйича мақбул жойлаштирилиши билан, қишлоқ жойларда ўқувчиларнинг мактабга ва мактабдан бепул элтиб қўйилиши билан, мактаблар ҳузурида шинам интернатлар очиш билан таъминланади.

Умумий ўрта таълим барча босқичларининг бирлигини ва давомийлигини сақлаган ҳолда маҳаллий шароитларга қараб I—III (IV) синфлардан иборат алоҳида бошланғич мактаблар, I—VIII синфлардан иборат саккиз йиллик мактаблар ва I—X (XI) синфлардан иборат ўрта мактаблар ташкил этилади.

22-модда. **Тайёрлов синфлари.**

Бошқа тилда ўқийдиган болаларни ва мактабгача болалар муассасаларида тарбияланмайдиган болаларни мактабга тайёрлаш мақсадида мактабларда зарур ҳолларда тайёрлов синфлари ташкил этилади.

Тайёрлов синфлари СССР Министрлар Совети белгилайдиган тартибда ташкил этилади.

23-модда. **Куни узайтирилган умумий таълим мактаблари ва куни узайтирилган группалар. Мактаб-интернатлар.**

Ўқувчиларни ижтимоий тарбиялашни кенгайтириш, уларни ҳар томонлама камол топтириш учун ҳамда уларни тарбиялашда оилаларга ёрдам кўрсатиш учун қулайроқ шароит яратиб бериш мақсадида, ўқув моддий база мавжуд бўлган тақдирда, куни узайтирилган умумий таълим мактаблари ёки куни узайтирилган группалар вужудга келтирилади.

Худди шу мақсадда оилада тарбияланишнинг зарур шароитига эга бўлмаган болалар ва ўсмирлар учун мактаб-интернатлар ташкил қилинади.

24-модда. **Болалар уйлари.**

Ота-оналар назоратидан маҳрум бўлиб қолган болалар ва ўсмирлар учун болалар уйлари ташкил этилади. Болалар уйларида болалар ва ўсмирларни боқиш, ўқитиш ва тарбиялаш таъминланади.

25-модда. **Махсус умумий таълим мактаблари ва мактаб-интернатлар.**

Узоқ вақт даволанишга муҳтож бўлган болалар ва ўсмирлар учун умумий таълим берадиган соғломлаштириш санаторий-ўрмон мактаблари ташкил этилади, шунингдек улар билан касалхоналар, санаторийларда ва уйларда ўқув машғулотлари ўтказиб турилади.

Жисмоний ёки ақлий жиҳатдан одатдаги умумий таълим мактабида ўқишига ҳалақит берадиган нуқсонлари бўлган болалар ва ўсмирлар учун, шунингдек алоҳида тарбиялаш шароитига муҳтож бўлган болалар ва ўсмирлар учун махсус умумий таълим мактаблари ва мактаб-интернатлар ташкил этилади. Бунда болалар ва ўсмирларни ўқитиш, тарбиялаш, даволаш ва умумий фойдали меҳнатга тайёрлаш таъминланади.

26-модда. **Ишлаб турган ёшлар учун умумий ўрта таълим мактаблари.**

Халқ хўжалигининг турли тармоқларида ишлаётган ва ўрта маълумотга эга бўлмаган кишилар учун умумий ўрта таълим берувчи кечки (сменали) ва сиртқи мактаблар ташкил этилади.

Корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар ишлаётган ёшларни кечки мактабларга тортишга кўмаклашадилар, ишни ўқиш билан қўшиб олиб бориш учун ҳамда шу мактабларнинг нормал ишлаши ва ўқувчиларнинг машғулотлари учун зарур шарт-шароит яратиб берадилар.

27-модда. **Саккиз йиллик маълумот тўғрисидаги шаҳодатнома ва ўрта маълумот тўғрисидаги аттестат.**

Саккиз синфни тамомлаб чиққан кишиларга саккиз йиллик маълумот олганлиги тўғрисида шаҳодатнома берилади, бу шаҳодатномани олган кишилар умумий ўрта таълим мактабининг тўққизинчи синфига ҳунар-техника ва ўрта махсус ўқув юртларига киришга ҳақлидирлар.

Умумий таълим мактабини тамомлаб чиққан кишиларга ўрта маълумот олганлиги тўғрисида аттестат берилади.

Ишлаб чиқариш таълими жорий этилган умумий ўрта таълим мактабини тамомлаб чиққан кишиларга ўрта маълумот олганлиги тўғрисида аттестат ва эгаллаган ихтисоси тўғрисида шаҳодатнома берилади, бунда квалификацияловчи комиссия томонидан берилган разряд кўрсатиб қўйилади.

28-модда. **Умумий ўрта таълим мактабларини тамомлаб чиққан кишиларни олтин медаль ва мақтов ёрлиғи билан мукофотлаш.**

Алоҳида ўрнак кўрсатиб умумий ўрта таълим мактабини тамомлаб чиққан кишилар «Ўқишда, меҳнатда аъло даражадаги муваффақиятлари ва намунали хулқ-атвори учун» олтин медали билан мукофотланадилар, айрим фанлар бўйича алоҳида муваффақиятларга эришган кишилар эса, «Айрим фанларни ўрганишдаги алоҳида муваффақиятлари учун» мақтов ёрлиғи билан мукофотланадилар.

V БЎЛИМ
МАКТАБДАН ТАШҚАРИ ТАРБИЯ

29-модда. **Мактабдан ташқари муассасалар.**

Ўқувчиларнинг қобилиятларини ва майлларини ҳар томонлама ривожлантириш, уларни ижтимоий активлик, меҳнатга, фан-техника, санъат, спорт, ҳарбий ишга қизиқиш руҳида тарбиялаш мақсадида, шунингдек уларнинг маданий дам олишини уюштириш ва сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш учун давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари, колхозлар, кооператив, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари, пионер саройлари, уйларини, ёш техниклар, ёш табиатшунослар, ёш туристлар станцияларини, болалар кутубхоналарини, спорт, рассомлик, музика мактабларини, пионер лагерларини ва мактабдан ташқари бошқа муассасаларни вужудга келтирадилар.

VI БЎЛИМ
ҲУНАР-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ

30-модда. **Ҳунар-техника ўқув юртлари.**

Ҳунар-техника ўқув юртлари ёшларга ҳунар-техника таълими берувчи ва ишчилар синфининг ўрнини тўлдирадиган муносиб кишилар тайёрлаб берувчи асосий мактабдир.

Ҳунар-техника ўқув юртларига (билим юртларига, ҳунар мактабларига) саккиз йиллик ёки умумий ўрта таълим мактабини тамомлаб чиққан СССР гражданлари қабул қилинадилар.

Ҳунар-техника ўқув юртларига ўқувчилар СССР Министрлар Советининг ҳунар-техника таълими давлат комитети тасдиқлаган қоидаларга мувофиқ қабул қилинади.

Ҳунар-техника ўқув юртлари СССР Министрлар Совети тасдиқлаган Низом асосида иш олиб борадилар.

31-модда. **Ҳунар-техника ўқув юртларининг бош вазифалари.**

Ҳунар-техника ўқув юртларининг бош вазифалари қуйидагилардан иборат:

халқ хўжалиги учун ҳар томонлама камол топган, техникани яхши биладиган ва профессионал маҳоратни эгаллаб, ҳозирги замон ишлаб чиқаришини, фан-техника тараққиётининг талабларига ва уларни ривожлантириш истиқболларига жавоб берадиган маданий, малакали ёш ишчиларни тайёрлаш;

ўрта ҳунар-техника билим юртларида ёшларга профессионал ва умумий ўрта маълумот бериш;

ўқувчиларда марксча-ленинча дунёқарашни шакллантириш, уларни юксак маънавий фазилатлар, социалистик интернационализм, совет ватанпарварлиги руҳида, меҳнатга ва жамоат мулкига коммунистик муносабатда бўлиш, ишчилар синфининг революцион ва меҳнат традицияларини сақлаш ва кўпайтиришга тайёр бўлиб туриш руҳида тарбиялаш;

ўқувчиларни эстетик ва жисмоний тарбиялаш, уларнинг сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш, уларни социалистик Ватанни ҳимоя қилишга тайёрлаш.

32-модда. **Ҳунар-техника ўқув юртларининг базаси бўлган корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар билан ўзаро муносабатлари.**

Ҳунар-техника ўқув юртлари халқ хўжалиги тармоқлари бўйича ишчи кадрлар тайёрлаб беришга ихтисослаштирилади ва ўзларининг ишларини тегишли корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар негизида олиб борадилар.

Ҳунар-техника ўқув юртларининг базаси бўлган корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар билан ўзаро муносабатлари, шунингдек министрликлар, идоралар, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг мазкур ўқув юртларининг муваффақиятли ишлаши учун ўқув моддий базаси яратиб беришга ва уларни янада мустаҳкамлашга ҳамда зарур шарт-шароитни таъминлаб беришга доир вазифалари СССР Министрлар Совети тайинлаб берадиган тартибда белгилаб қўйилади.

33-модда. **Ишлаб чиқаришнинг ўзида ишчилар тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш.**

Умумий таълим мактабини тамомлаб чиққанларидан кейин ишлаб чиқаришга кираётган ёшлар учун ҳамда халқ хўжалигида ишлаб турган ва янги касб олишни ёки малакасини оширишни истаётган кишилар учун кечки (сменали) ҳунар-техника билим юртлари, шунингдек курслар, ўқув-курс комбинатлари ҳамда ишлаб чиқаришнинг ўзида тайёрлаш ва малакани оширишнинг бошқа формалари ташкил этилади.

Ишлаб чиқаришнинг ўзида ишчиларни тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш вақтида назарий ва амалий ўқиб ўрганиш учун корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар зарур шарт-шароит ва ўқув-ишлаб чиқариш базаси яратиб берадилар.

34-модда. **Квалификация бериш, аттестат ва диплом топшириш.**

Ҳунар-техника ўқув юртларини тамомлаб чиққан кишиларга касби бўйича тегишли квалификация (разряд, класс, категория) берилади ва белгиланган нусхадаги аттестат топширилади, намунали хулқи билан ўқишда алоҳида муваффақиятга эришган кишиларга эса аъло баҳоли аттестат топширилади.

Ўрта ҳунар-техника билим юртини тамомлаб чиққан кишиларга касби бўйича квалификация берилганлиги ва ўрта маълумот олганлиги тўғрисида диплом топширилади, алоҳида ўрнак кўрсатган кишиларга эса аъло баҳоли диплом топширилади.

Ҳунар-техника билим юртларини тамомлаб чиққан кишиларга берилган ишлаб чиқариш разрядлари, класс, категориялар СССРнинг барча корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари учун мажбурийдир.

Янги касб бўйича таълим олган ёки бевосита ишлаб чиқаришнинг ўзида малакасини оширган ҳамда квалификация имтиҳонидан муваффақиятли ўтган кишиларга ихтисосни эгаллаганлиги, разряд, класс, категория берилганлиги тўғрисида бир хил формадаги шаҳодатнома топширилади.

VII БЎЛИМ
ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ

35-модда. **Ўрта махсус ўқув юртлари.**

Ўрта махсус таълим техникумларида, билим юртларида ва белгиланган тартибда ўрта махсус ўқув юртлари қаторига киритилган бошқа ўқув юртларида амалга оширилади.

(Давоми учинчи бетда).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ VI СЕССИЯСИ

ХАЛҚ МАОРИФИ ТЎҒРИСИДА ССР ИТТИФОҚИ ВА ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРНИНГ ҚОНУН АСОСЛАРИ

(Боши иккинчи бетда).

Ўрта махсус ўқув юртларида кундузги, кечки ва сиртқи таълим амалга оширилиши мумкин.

Ишдан ажралмаган ҳолда ўрта махсус ўқув юртларида ўқиш халқ хўжалигининг турли тармоқларида ишлаётган кишиларнинг ихтисос олиш ва малакасини ошириш формасидир.

Ўрта махсус ўқув юртлари ўз фаолиятларини СССРнинг ўрта махсус ўқув юртлари тўғрисида СССР Министрлар Совети тасдиқлайдиган Низом асосида ва ҳар бир ўрта махсус ўқув юртининг мазкур Низомга мувофиқ ишлаб чиқадиган Уставлари асосида амалга оширадилар. Ўрта махсус ўқув юрти бўйсундирилган министрлик ёки идора ана шу Уставларни тасдиқлаб беради.

36-модда. **Ўрта махсус ўқув юртларининг бош вазифалари.**

Ўрта махсус ўқув юртларининг бош вазифалари қуйидагилардан иборат: ўрта махсус ва умумий ўрта маълумотга, ихтисоси бўйича зарур назарий билимларга ва амалий кўникмаларга эга бўлган, марксизм-ленинизм ғояларида тарбияланган, оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишни ташкил этиш кўникмаларини эгаллаб олган малакали мутахассислар тайёрлаш;

ҳозирги замон ишлаб чиқаришининг, фан, техника, маданиятнинг талабларини ва уларни ривожлантириш истиқболларини ҳисобга олиб, мутахассислар тайёрлаш сифатини муттасил такомиллаштириш;

ўқувчиларни юксак маънавий сифатларга эга қилиб, меҳнат ва ижтимоий мулкка коммунистик муносабатда бўладиган қилиб, уларни маданиятли қилиб, социалистик интернационализм, совет ватанпарварлиги руҳида, социалистик Ватанни ҳимоя қилишга шай бўлиб турадиган қилиб тарбиялаш кўзда тутилади; ўқувчиларни жисмоний тарбиялаш.

37-модда. **Ўрта махсус ўқув юртларига кириш ҳуқуқи.**

Саккиз йиллик ёки ўрта маълумотга эга бўлган СССР гражданлари ўрта махсус ўқув юртларига кириш ҳуқуқидан фойдаланадилар. Ўрта махсус ўқув юртларига қабул СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги тасдиқлаб берадиган қоидаларга мувофиқ ўтказилади.

38-модда. **Ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчиларининг практикаси.**

Ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчиларининг практикаси таълим-тарбия жараёнининг таркибий қисмидир, шу практика натижасида ўқувчилар мутахассис сифатида ишлаш кўникмасини ҳосил қиладилар, техникавий ва қишлоқ хўжалик ихтисослари бўйича эса, бундан ташқари, — ишчилик касбларидан бирига доир малака оладилар.

Ўқувчиларнинг практикаси ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчиларининг практикаси тўғрисида СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги томонидан тасдиқланадиган Низомга мувофиқ амалга оширилади.

39-модда. **Квалификация бериш ва диплом топшириш.**

Ўрта махсус ўқув юртларини тамомлаб чиққан кишиларга олган ихтисосларига мувофиқ квалификация берилади, диплом ва белгиланган нусхада тайёрланган, кўкракка тақиладиган нишон топширилади.

Ўрта махсус ўқув юртларини тамомлаб чиққан, ўқишда катта муваффақиятларга эришган ва жамоат ишида ўзини кўрсатган кишиларга аъло баҳоли диплом топширилади.

VIII БЎЛИМ. ОЛИЙ ТАЪЛИМ

40-модда. **Олий ўқув юртлари.**

Олий таълим университетларда, институтларда, академияларда ва белгиланган тартибда олий ўқув юртлари қаторига киритилган бошқа ўқув юртларида амалга оширилади.

Олий ўқув юртларида кундузги, кечки ва сиртқи таълим амалга оширилиши мумкин.

Ишдан ажралмаган ҳолда олий ўқув юртларида ўқиш халқ хўжалигининг турли тармоқларида ишлаётган кишиларнинг ихтисос олиш ва малакасини ошириш формасидир.

Олий ўқув юртлари ўз фаолиятларини СССР Олий ўқув юртлари тўғрисида СССР Министрлар Совети томонидан тасдиқланадиган Низом асосида ҳамда ҳар бир олий ўқув юрти мазкур Низомга мувофиқ ишлаб чиқадиган ва олий ўқув юрти бўйсундирилган министрлик ёки идора томонидан тасдиқланадиган уставлар асосида амалга оширилади.

41-модда. **Олий ўқув юртларининг бош вазифалари.**

Олий ўқув юртларининг бош вазифалари қуйидагилардан иборат:

марксизм-ленинизм назариясини эгаллаган, ихтисоси бўйича ҳамда оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишни ташкил этиш бўйича чуқур назарий билимларга ва амалий кўникмаларга эга бўлган юқори малакали мутахассислар тайёрлаш; студентларни юксак маънавий ҳислатларга эга қилиб, коммунистик онглилик, социалистик интернационализм, совет ватанпарварлиги руҳида, социалистик Ватанни ҳимоя қилишга шай бўлиб турадиган ва маданиятли қилиб тарбиялаш, студентларни жисмоний тарбиялаш;

ҳозирги замон ишлаб чиқаришининг, фан, техника ва маданиятнинг талабларини ҳамда уларни ривожлантириш истиқболларини ҳисобга олиб, мутахассислар тайёрлаш сифатини муттасил такомиллаштириб бориш;

мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишга, ижтимоий ва илмий-техникавий тараққиётга ёрдам берадиган илмий-тадқиқот ишларини бажариш;

дарсликлар ва ўқув қўлланмалари яратиш;

илмий-педагогик кадрлар тайёрлаш;

олий ва ўрта ўқув юртлари ўқитувчилар составининг, шунингдек халқ хўжалигининг тегишли тармоқларида ишлаб турган олий маълумотли мутахассисларнинг малакасини ошириш.

42-модда. **Олий ўқув юртларига кириш ҳуқуқи.**

Ўрта маълумотга эга бўлган СССР гражданлари олий ўқув юртларига кириш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Олий ўқув юртларига қабул СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги томонидан тасдиқланадиган қоидаларга мувофиқ ўтказилади.

43-модда. **Олий ўқув юртлари студентларининг практикаси ва уларни битирувчиларнинг стажировкаси.**

Олий ўқув юртлари студентларининг практикаси ва уларни битирувчиларнинг стажировкаси олий ўқув юртлари студентларининг практикаси таълим-тарбия жараёнининг таркибий қисмидир. Олий ўқув юртлари студентларининг практикаси СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги томонидан практика тўғрисида тасдиқланадиган Низомга мувофиқ амалга оширилади.

Олий ўқув юртларини битирувчилар амалий кўникмаларини такомиллаштирмоқ учун тегишли корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар маъмуриятининг раҳбарлигида ва олий ўқув юртларининг назорати остида ихтисослари бўйича стажировка ўтказадилар.

44-модда. **Квалификация бериш ва диплом топшириш.**

Олий ўқув юртларини тамомлаб чиққан кишиларга олган ихтисосларига мувофиқ квалификация берилади, диплом ва белгиланган нусхада тайёрланиб кўкракка тақиладиган нишон топширилади.

Олий ўқув юртларини тамомлаб чиққан, ўқишда катта муваффақиятларга эришган ҳамда ўзини илмий ва ижтимоий ишда кўрсатган кишиларга аъло баҳоли диплом топширилади.

45-модда. **Халқ хўжалик мутахассисларининг малакасини ошириш.**

Халқ хўжалиги мутахассисларининг малакасини ошириш СССР Министрлар Совети белгилаб берадиган тартибда малакани ошириш институтларида, олий ўқув юртларининг факультетларида ва бўлимларида, илмий-тадқиқот муассасаларида, малакани ошириш курсларида ва илғор корхоналарда ўтказилади.

IX БЎЛИМ. ЎҚУВЧИЛАРНИНГ ВА СТУДЕНТЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА БУРЧЛАРИ

46-модда. **Ўқувчиларнинг ва студентларнинг ҳуқуқлари.**

Ўқувчилар ва студентлар лабораториялардан, кабинетлардан, аудиториялардан, қироатхоналардан, кутубхоналардан ҳамда бошқа ўқиш ва таълим-ёрдамчи муассасалардан, шунингдек ўқув юртларининг спорт базаларидан, иншоотларидан, спорт жиҳозларидан ва бошқа ускуналардан бепул фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар.

Ўқувчилар ва студентлар қонунда белгиланган тартибда стипендиялар, нафақалар, ётоқхоналар, интернатлар билан, таълим-тарбия муассасаларида медицина ёрдами билан таъминланадилар, транспортда имтиёзли ёки текин юриш ва моддий ёрдамнинг бошқа турларидан фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар.

Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиб турган ўқувчилар ва студентлар қонунга мувофиқ ўзларининг ишлаб турган жойларида қўшимча отпускалар олиш, қисқартирилган иш ҳафтасидан ва бошқа имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар.

Ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий ўқув юртларини тамомлаб чиққан кишилар олган ихтисосларига ва малакаларига мувофиқ иш билан таъминланадилар.

Ўқувчилар ва студентлар таълим жараёнини, ғоявий-тарбиявий ишни такомиллаштириш масалаларини, шунингдек дарслардан улгуриш, меҳнат ва таълим интизоми масалаларини ҳамда ўқувчилар ва студентларнинг ўқиши ва турмуши билан боғлиқ бўлган бошқа масалаларни муҳокама қилишда ўзларининг жамоат ташкилотлари орқали қатнашиш ҳуқуқига эгадирлар.

47-модда. **Ўқувчиларнинг ва студентларнинг бурчлари.**

Ўқувчилар ва студентлар билимларни ва амалий кўникмаларни системали равишда чуқур эгаллашлари, ўқув машғулотларига қатнашишлари, ўқув плани ва программаларида кўзда тутилган топшириқларни белгиланган муддатларда бажаришлари, ўзларининг ғоявий ва маданий савияларини ошириб боришлари, ижтимоий фойдали меҳнатда, ўз-ўзларига хизмат кўрсатишда қатнашишлари, таълим-тарбия муассасасининг ички тартибот қоидаларига риоя қилишлари шарт.

Ўқувчилар ва студентлар интизомли ва уюшқоқ бўлишлари, социалистик жамият қоидаларига риоя қилишлари, социалистик мулкни асрашлари ва мустаҳкамлашлари, жамиятга зарарли ҳар қандай кўринишларга нисбатан муросасиз бўлишлари, коллективнинг ижтимоий ҳаётида қатнашишлари лозим.

X БЎЛИМ. ПЕДАГОГ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ. ПЕДАГОГЛИК ФАОЛИЯТИ. ХАЛҚ МАОРИФИ ХОДИМЛАРИНИНГ ПРОФЕССИОНАЛ ҲУҚУҚЛАРИ ВА БУРЧЛАРИ

48-модда. **Таълим-тарбия муассасалари учун педагогик кадрлар тайёрлаш.**

Таълим-тарбия муассасалари учун педагогик кадрлар тайёрлаш университетларда, институтларда ва бошқа олий ўқув юртларида, айрим ихтисослар бўйича эса ўрта махсус ўқув юртларда ҳам амалга оширилади.

49-модда. **Илмий педагог ва илмий кадрлар тайёрлаш.**

Олий ўқув юртлари ва илмий тадқиқот муассасалари қошида ташкил этиладиган аспирантура, илмий педагог ва илмий кадрлар тайёрлашнинг асосий формасидир.

Аспирантурага олий маълумотга эга бўлган СССР гражданлари қабул қилинади. Аспирантура тўғрисидаги Низом СССР Министрлар Совети белгилаб берадиган тартибда тасдиқланади.

50-модда. **Педагогик фаолият билан шуғулланиш.**

Мактабгача ва мактабдан ташқари болалар муассасаларида, умумий таълим мактабларида, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида тегишли маълумотга ва профессионал тайёргарликка эга бўлган кишилар муаллим, тарбиячи, ўқитувчи, ишлаб чиқариш таълими мастери ва бошқа педагогик ходимлар бўлиб ишлай олади.

Ўқитувчи кадрларнинг педагоглик маҳоратини ошириш, ижодий ташаббускорлигини ривожлантириш мақсадида умумий таълим мактабларининг муаллимлари, ҳунар-техника ўқув юртларининг ўқитувчилари ва ишлаб чиқариш таълими мастерлари систематик равишда аттестациядан ўтказиб турилади.

Олий ўқув юртларидаги профессор-ўқитувчилар составининг вакантли лавозимларига белгиланган тартибда муайян муддатда ўтказиладиган конкурс бўйича қабул қилинади ва шу лавозимда ишлаб турган кишилар кейин яна қайта сайланади.

Педагогик фаолият билан шуғулланаётган кишилар малакалари етарли бўлмаганлиги ёки педагогик ва тарбиячилик вазифаларини бажаришга халақит берадиган бетобликлари важидан ўзлари эгаллаб турган лавозимга нолойиқ эканликлари маълум бўлиб қолган тақдирда, шунингдек педагогик фаолиятни давом эттиришларига тўғри келмайдиган ғайри ахлоқий ножўя иш қилиб қўйганликлари тақдирда ССР Иттифоқининг ва иттифоқдош республикаларнинг меҳнат тўғрисидаги қонунларда белгилаб қўйилган тартибда педагоглик ишидан озод қилинадилар.

51-модда. **Педагог ходимларнинг профессионал ҳуқуқлари ва бурчлари.**

Мактабгача тарбия болалар муассасаларидаги, умумий ўрта таълим мактабларидаги, мактабдан ташқари муассасалардаги, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий ўқув юртларидаги педагог ходимларнинг профессионал ҳуқуқлари ва бурчлари ушбу Асосларга ҳамда ССР Иттифоқининг ва иттифоқдош республикалар қонунларининг шу Асосларга мувофиқ қабул қилган актларига, тегишли таълим-тарбия муассасаларининг Низомларига ва уставларига биноан белгиланади.

Муаллимларнинг ва бошқа педагог ходимларнинг профессионал ҳуқуқлари, шарафи ва қадр-қиммати қонун томонидан ҳимоя қилинади.

52-модда. **Педагог ходимларнинг малакасини ошириш.**

Педагог ходимларнинг малакасини ошириш олий ўқув юртларида, муаллимлар малакасини ошириш институтларида, малака ошириш институтларида, илмий-тадқиқот муассасаларида, илғор корхоналарда, шунингдек малака ошириш курсларида ўтказилади.

Умумий ўрта таълим мактабларининг, ҳунар-техника, ўрта махсус ва бошқа ўқув юртларининг раҳбар ходимлари олий маълумотли ва педагоглик иш тажрибасига эга бўлган кишилардан тайёрланади.

Педагог ходимларнинг профессионал билимларини такомиллаштириш тадбирлари халқ маорифининг тегишли органлари томонидан амалга оширилади.

53-модда. **Педагог ходимларнинг ва халқ маорифи бошқа ходимларининг профессионал бурчларини бажариш учун шарт-шароитни таъминлаш.**

Меҳнаткашлар депутатлари, маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари, халқ маорифи органлари ва муассасалари, министрликлар ва идоралар педагог ходимларнинг ва халқ маорифи бошқа ходимларининг муваффақиятли ишлаши ва ўз малакаларини систематик равишда ошириб бориши учун зарур шарт-шароит яратиб беришни, уларга қонунда белгилаб қўйилган имтиёзлар ва афзалликлар берилишини таъминлайдилар, шунингдек, педагог ходимларнинг обрўсини сақлаш, уларнинг меҳнат ва иш вақтидан тўғри фойдаланишлари тўғрисида доимий ғамхўрлик қиладилар, улар эътиборининг бевосита ўз бурчларини бажаришдан четга тортилишига йўл қўймайдилар.

54-модда. **Имтиёзлар ва афзалликлар.**

Қонунга мувофиқ халқ маорифи ходимлари муддати узайтирилган ва давлат ҳисобидан ҳақ тўланадиган отпускалардан фойдаланадилар, қишлоқ жойларда иситиладиган ҳамда ёритиладиган уй-жойлардан бепул фойдаланадилар, пенсия таъминоти соҳасидаги афзалликлардан ҳамда бошқа имтиёзлар ва афзалликлардан фойдаланадилар.

55-модда. **Халқ маорифи ходимларини алоҳида хизматлари учун рағбатлантириш.**

Ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялашдаги ҳамда мутахассислар тайёрлашдаги алоҳида хизматлари учун халқ маорифи ходимлари белгиланган тартибда:

СССР орденлари ва медаллари билан мукофотланишга;

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар қонунлари билан халқ маорифи ходимлари учун тайинлаб қўйилган номли медал, аълочи медаллари ва нишонлари билан мукофотланишга;

ССР Иттифоқининг ва иттифоқдош республикаларнинг фахрий унвонларига тақдим этиладилар.

XI БЎЛИМ. ОТА-ОНАЛАРНИНГ ВА УЛАРНИНГ ЎРНИДАГИ КИШИЛАРНИНГ БОЛАЛАРНИ ТАРБИЯЛАШ ВА ЎҚИТИШГА ДОИР ҲУҚУҚЛАРИ ВА БУРЧЛАРИ

56-модда. **Ота-оналарнинг ва уларнинг ўрнидаги кишиларнинг ҳуқуқлари.**

Ота-оналар ва уларнинг ўрнидаги кишилар:

Болаларни истиқомат жойидаги мактабгача тарбия болалар муассасаларига ва умумий таълим мактабларига, шунингдек ҳунар-техника ёки ўрта махсус ўқув юртларига тарбиялаш ва ўқитиш учун жойлаштириш;

ўзларининг болалари ўқитилаётган ва тарбияланаётган таълим-тарбия муассасаларида болаларни ўқитиш ва тарбиялаш, синфдан ташқари, мактабдан ташқари ва соғломлаштириш ишларини ўтказиш масалаларининг муҳокама қилинишида қатнашиш;

мактаблар ва бошқа таълим-тарбия муассасалари ҳузуридаги ота-оналар жамоатчилик комитетларига (советларига) сайлаш ва сайланиш ҳуқуқига эгадирлар.

57-модда. **Ота-оналарнинг ва уларнинг ўрнидаги кишиларнинг бурчлари.**

Ота-оналар ва уларнинг ўрнидаги кишилар:

болаларни юксак коммунистик аҳлоқ руҳида, социалистик мулкни авайлаб асраш руҳида тарбиялашлари, уларга меҳнат кўникмаларини сингдиришлари ва уларни ижтимоий фойдали фаолиятга тайёрлашлари, болаларнинг жисмоний ривожланиш ва сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилишлари;

болаларни мактаб ёшига етиши билан мактабга беришлари, ўқувчиларнинг ўқув юртларига мунтазам равишда қатнаб туришини таъминлашлари, узрсиз сабаблар билан болаларнинг машғулотларга келмай қолишига йўл қўймасликлари;

болаларнинг ўрта маълумот ва профессионал тайёргарликни ўз вақтида олишлари учун зарур шароит яратиб беришлари шарт.

Болаларни оилада тарбиялаш ўқув юртларини, мактабгача ва мактабдан ташқари муассасаларнинг, жамоат ташкилотларининг тарбиявий иши билан узвий равишда қўшиб олиб борилади.

58-модда. **Аҳоли орасида педагогика билимларини тарқатиш.**

Халқ маорифи органлари ва муассасалари фан ва маданият органлари, педагогик жамиятлар ва бошқа жамоат ташкилотлари билан биргаликда аҳоли орасида педагогик билимларни тарқатишни таъминлайдилар, болаларни ва ўсмирларни тарбиялашда ота-оналарга ҳамда уларнинг ўрнидаги кишиларга педагогик ёрдам бериб турадилар.

XII БЎЛИМ. ХАЛҚ МАОРИФИ МУАССАСАЛАРИНИНГ ЎҚУВ-МОДДИЙ БАЗАСИ

59-модда. **Таълим-тарбия муассасаларини очиш шартлари.**

Фақат тегишли бинолар, ўқитиш ускуналари ва педагог кадрлар бўлган тақдирдагина таълим-тарбия муассасаларини очиш мумкин.

60-модда. **Таълим-тарбия муассасаларининг биноларидан фойдаланиш.**

Таълим-тарбия муассасаларининг биноларидан фақат таълим-тарбия мақсадидагина фойдаланилади.

61-модда. **Халқ маорифи муассасаларининг ўқув-моддий базасини ривожлантириш.**

Халқ маорифи муассасаларининг ўқув-моддий базаси давлат бюджети маблағлари ҳисобидан, шунингдек халқ хўжалик планида кўзда тутилган капитал маблағлар ҳисобидан ривожлантирилади. Корхоналар, колхозлар, кооператив ташкилотлари ва бошқа ташкилотларнинг розилиги билан уларнинг маблағлари ҳам шу мақсадлар учун жалб қилиниши мумкин.

Таълим-тарбия муассасаларининг бинолари белгиланган тартибда тасдиқланган лойиҳалар бўйича қурилиши лозим.

62-модда. **Корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг таълим-тарбия муассасаларининг ўқув моддий базасини мустаҳкамлашда қатнашуви.**

Давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари, колхозлар, кооператив, қасаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари таълим-тарбия муассасаларининг ўқув-моддий базасини мустаҳкамлашда белгиланган тартибда қатнашадилар.

XIII БЎЛИМ. ХАЛҚ МАОРИФИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУНЛАРНИ БУЗГАНЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИК

63-модда. **Халқ маорифи тўғрисидаги қонунларни бузганлик учун жавобгарлик.**

Умумий мажбурий саккиз йиллик таълим тўғрисидаги, мактабларни черковдан ажратиш тўғрисидаги қонунлар бузилишига ёки халқ маорифи соҳасидаги қонунларга доир бошқа бузилишларга йўл қўйган мансабдор кишилар ва гражданлар ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар қонунлари белгилаб қўйган тарзда жавобгар бўладилар.

XIV БЎЛИМ. ЧЕТ ЭЛ ГРАЖДАНЛАРИНИНГ ВА ГРАЖДАНЛИГИ БЎЛМАГАН КИШИЛАРНИНГ СССРДА ИЛМ ОЛИШ ҲУҚУҚИ. ХАЛҚАРО ШАРТНОМАЛАР ВА БИТИМЛАР.

64-модда. **Чет эл гражданларининг ва гражданлиги бўлмаган кишиларнинг СССРда илм олиш ҳуқуқи.**

СССР территориясида истиқомат қилаётган чет эл гражданлари ва гражданлиги бўлмаган кишилар ССР Иттифоқи қонунларида белгилаб қўйилган тартибга мувофиқ СССР да совет гражданлари билан бир қаторда илм олиш ҳуқуқига эгадирлар.

65-модда. **Халқаро шартномалар ва битимлар.**

СССР қатнашган халқаро шартнома ёки халқаро битимда ССР Иттифоқининг ва иттифоқдош республикаларнинг халқ маорифи тўғрисидаги қонунларидагидан бошқа қоидалар белгилаб қўйган бўлса, у ҳолда халқаро шартнома ёки халқаро битим қоидалари қўлланилади.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ ҚОНУНИ

СССРНИНГ «СССРДА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ СОВЕТЛАРИ ДЕПУТАТЛАРИНИНГ СТАТУСИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУНИ ҚАБУЛ ҚИЛИНИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ СССРНИНГ БАЪЗИ ҚОНУН АКТЛАРИГА ЎЗГАРТИШЛАР ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТАДИГАН ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

СССР Олий Совети Президиумининг:

«СССРда меҳнаткашлар депутатлари Советлари депутатларининг статуси тўғрисида»ги Қонун қабул қилиниши муносабати билан СССРнинг баъзи қонун актларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги 1973 йил 9 март Фармони;

СССРнинг «Депутатлик бурчларини бажариш билан боғлиқ бўлган харажатларни депутатларга тўлаш тўғрисида»ги Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги 1973 йил 19 апрель Фармони тасдиқлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 йил 19 июль.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ ҚОНУНИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «СОВЕТ МИЛИЦИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ ТАРТИБНИ ҚЎРИҚЛАШ ВА ЖИНОЯТГА ҚАРШИ КУРАШ СОҲАСИДАГИ АСОСИЙ БУРЧЛАРИ ВА ҲУҚУҚЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

СССР Олий Совети Президиумининг «Совет милициясининг ижтимоий тартибни қўриқлаш ва жиноятга қарши кураш соҳасидаги асосий бурчлари ва ҳуқуқлари тўғрисида»ги 1973 йил 8 июнь Фармони тасдиқлансин:

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 йил 19 июль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ЎРТОҚ Д. С. ПОЛЯНСКИЙНИ СССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДАГИ ВА ЎРТОҚ В. В. МАЦКЕВИЧНИ СССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МИНИСТРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДАГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети СССР Олий Совети Президиумининг ўртоқ Дмитрий Степанович **Полянский**ни СССР қишлоқ хўжалик министри қилиб тайинлаш ва шу муносабат билан уни СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги 1973 йил 2 февраль Фармони;

Ўртоқ Владимир Владимирович **Мацкевич** бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан уни СССР қишлоқ хўжалик министри вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги 1973 йил 2 февраль Фармонини тасдиқлашга қарор қилади.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 йил 19 июль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ЎРТОҚ З. Н. НУРИЕВНИ СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ҚИЛИБ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДАГИ ВА ЎРТОҚ Г. С. ЗОЛОТУХИННИ СССР ТАЙЁРЛАШ МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДАГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети СССР Олий Совети Президиумининг:

Ўртоқ Зия Нуриевич **Нуриев**ни СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари қилиб тайинлаш ва уни СССР тайёрлаш министри вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги 1973 йил 3 апрель Фармонини,

Ўртоқ Григорий Сергеевич **Золотухин**ни СССР тайёрлаш министри қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1973 йил 13 апрель Фармонини тасдиқлашга қарор қилади.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 йил 19 июль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎРТОҚ П. Е. ШЕЛЕСТНИ СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

СССР Олий Совети Президиумининг ўртоқ Петр Ефимович **Шелест**ни пенсияга чиққанлиги муносабати билан СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги 1973 йил 7 май Фармони тасдиқлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 йил 19 июль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎРТОҚ Г. И. ВОРОНОВНИ СССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИ РАИСИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

СССР Олий Совети Президиумининг ўртоқ Геннадий Иванович **Воронов**ни пенсияга чиққанлиги муносабати билан СССР Халқ контроли комитетининг раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги 1973 йил 7 май Фармони тасдиқлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 йил 19 июль.

РЕВОЛЮЦИЯНИНГ БУЮК ШОИРИ

XX аср шоирлари орасида Владимир Маяковскийнинг жарангдор овози алоҳида садо билан янграмоқда.

19 июль куни Моссовет номли академик театрда ўтказилган юбилей кечаси В. В. Маяковскийга бағишланган тантаналарнинг энг каттаси бўлди.

Таниқли ёзувчилар, фан ва маданият арбоблари, пойтахт корхоналарининг ишчилари, жамоатчилик намояндалари, чет эллик меҳмонлар шу ерда тўпланишди. Кечада К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев ўртоқлар қатнашдилар.

Кечани СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Н. С. Тихонов кириш нутқи сўзлаб очди.

СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари С. С. Наровчатов Маяковский тўғрисида доклад қилди.

Кеча охирида санъат усталари ижросида катта концерт берилди. (ТАСС).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ АФҒОНИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИ ТАНИДИ

Совет ҳукумати афғон халқига бўлган доимий дўстлик ҳис-туйғуларига амал қилиб, Афғонистон Республикасини расмий равишда таниди. (ТАСС).

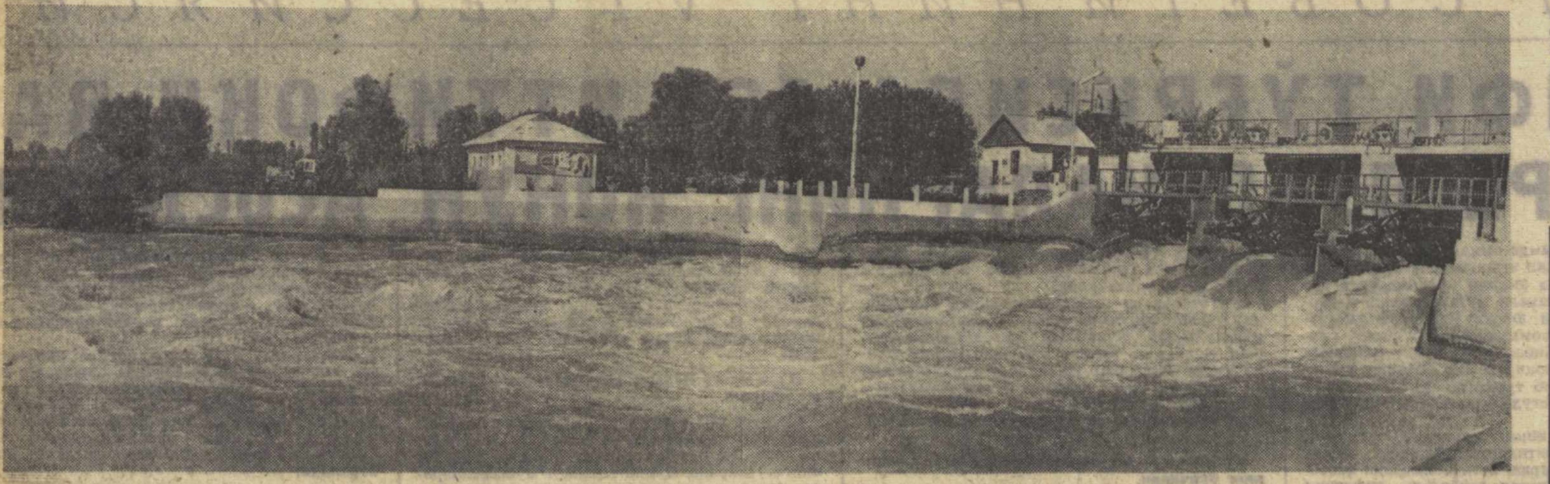

Сирдарё области. Бу йил Мирзачўлдаги С. М. Киров номли каналнинг барпо қилинганлигига 60 йил тўлади. Совет ҳокимияти йилларида бу канал бир неча бор реконструкция қилинди. Ундан бугунги кунда 200 минг гектардан кўпроқ янги ўзлаштирилган ерлар обҳаёт олмоқда. Каналнинг сув ўтказиш қуввати у дастлабки ишга тушган вақтдагига қараганда қарийб беш баробар ортди.

Бу ерда автоматика ва телемеханикани жорий этиш ишлари қизғин олиб борилмоқда. Диспетчерлик пунктидаги бир тугмачани босиш билан тегишли шлюз очилиб, керакли миқдорда сув отилиб чиқа бошлайди. Суратда: каналнинг 58-километридаги тўғоннинг умумий кўриниши.

А. Горокрик фотоси (ЎзТАГ).

АХБОРОТ

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

Норин суви — Чортоқда

Катта Наманган канали қурилиши жадал суръатлар билан давом эттирилмоқда. Каналнинг Чортоқ марказигача бўлган ўзанида сув оқа бошлади. Норин дарёсининг суви Чортоқсойга қуйилиб келди. У Уйчи районидаги бир қанча хўжаликлар ҳамда Янгиқўрғон районидаги «Фарғона», Навоий номли, «Москва» колхозларини обҳаёт билан таъминлаётир. Каналнинг Чортоқ посёлкаси зонасидаги кўприги қурилиши тугади. Ҳозир Чортоқ — Янгиқўрғон марказий йўлини боғлаш учун яна шундай иккита кўприк қурилапти.

С. ТУРҒУНОВ.

Ютуқлар муборак

ДОСААФ лотереясининг бу йилги биринчи чиқарилиш ўйинида Наманган область Уйчи районидаги Жийданапа қишлоқ алоқа бўлимининг почтальони Одилжон Абдураҳимов 169985/47 серияли лотереясига «Волга» машинаси ютиб олди. Ургут районидаги Ҳақберди Расуловнинг 163544/41 серияли билетига «Москвич-412» енгил автомашинаси чиқди.

С. АҲМЕДОВ, М. ТУРАЕВ.

ТЕСКАРИ ЖАЗО

— Ҳай, аттанг. Исонинг ўрнига Мусони жазолашибди.

— Худди шундай. Аслида, оналик шаънига доғ туширган ўша аёлни тартибга чақириб қўйилса, чакки бўлмасди.

— Ҳа, бегуноҳ олти гўдак қақшаб қолмасди.

— Булар бир кунини кўришяпти-я! Бироқ, муаллим Кенжақул Аминқуловга қийин бўлди, биродар.

Кенжақул бечора лов-лов ёнади.

— Бундай хунук хабарни эшитадиган қулоқларим кар бўлиб қолса бўлмасмиди?

Кенжақул олти норасида гўдаги ҳаққи-ҳурмати учун, тақдирга тан бериб, яна ўша Фалончинисо билан кун ўтказишга рози бўлди. Афсус, инсонлигини, ҳаммадан аввал буюк сиймо — она эканлигини унутган аёл беш болани қон йиғлатиб, Термизга жўнади. Қўлидаги чақалоғи тўдасидан айрилган қўзидай чирқирайди.

Фалончинисо икки кунгина аллақайси жойда бўлиб, кейин Термизда яшаб турган онаси ҳузурига келди. Бу ерда уни акаси — Термиз шаҳар давлат страхованиеси инспекциясининг бошлиғи Сафармурод Саидқулов «илиқ» кутиб олди:

— Эр топилмас матоҳ эмас! Бўш келма. Кенжақулга кимлигимизни кўрсатиб қўямиз.

Фалончинисо Сафармурод акасининг бу «табрик нутқи»дан ғоят илҳомланиб кетиб, эри Кенжақул Аминқулов ҳақида тўқиб чиқарган турли-туман туҳматномаларини тўрт томонга жўната бошлади. У бундай «золим» эрни қаттиқ жазолаб, мол-мулкини тақсимлаб беришни талаб этди.

Бир куни Фалончинисо акаси Сафармурод кўмагида Термиз шаҳар прокуроридан судмедэкспертга йўлланма олди-да, у ердан ҳам ошна-оғайни топиб, ясама бир «ҳужжат»ни қўлга киритди. Унда баён қилинишича, Фалончинисони эри уриб, сочларини юлиб олган эмиш.

Ана ҳужжат-у, мана ҳужжат! Турган-битгани қудрат! Кенжақул Аминқулов бундай қараса, Сайроб қишлоғини тарк этиб, қамоқда ўтирибди. Бойсун район милициясидаги «азамат»лар уни бу ерга келтириб қўйишган эди.

Бир ой деганда суд бўлиб, Кенжақул қутулиб кетди. Лекин ҳали ҳам унинг бошида ёнғоқ чақилади. Фалончинисо Бойсун район халқ судига ариза ёзди. «Собиқ эрим Кенжақул Аминқулов қўлида қолган тубандаги мол-мулкни бўлиб беришларингни талаб қиламан:

Ажаб савдолар

Сандиқ — 1 дона.
Қозон — 2 дона.
Наматдан бўлган қора уй — 1 дона.
От — 3 бош. (Ҳар бири 3500 сўмдан).
Сигир — 12 бош.
Қўй-эчкилар — 35 бош».

Вой-бў, намунча лоф-қоп, Фалончинисо?! Кенжақул шунча мол-ҳолни тушида кўргандир?! Йўқ нарсани бор қилиб бўлмаганидек, бор нарсани йўққа чиқариш ҳам қийин. Сайроб қишлоқ Совети томонидан берилган ҳужжатда: «1971 — 1973 йилларда Аминқулов Кенжақул ҳисобида бирорта ҳам мол-ҳол бўлмаган», — дейилади. Қўни-қўшни, эл-овул ҳам бу гапни тасдиқлайди.

Фалончинисо шунча мол-ҳол катори аллақачонлар ўзи ташлаб кетган беш бола учун ҳам Кенжақул Аминқуловдан нафақа талаб қилди. Термиз шаҳар халқ судьяси Ҳ. Искандаров бўлса, Фалончинисо тўғри айтадилар, мазмунида ҳукм чиқартириб юборди. Бу ҳукмни Сурхондарё область халқ суди ҳам шартта тасдиқлади.

Ўшандан буён Фалончинисо собиқ эри қўлида қолиб кетган болалари учун ҳам ой сайин алимент олиб турибди. Тааажжуб, тааажжуб! Ўқитувчи ҳам бола боқсин, ҳам Фалончинисога алимент тўласин! Бу қандай бедодлик?! Арз қилса бўлмайдими?!

Бўлади! Қатор юқори ташкилотларга, жумладан Бойсун район ва Сурхондарё область халқ судларига, область юстиция бошқармасига арз қилди. Лекин улардан, «аризангиз у ёққа юборилди, бу ёққа жўнатилди», деган қуруқваъдадан бўлак ҳеч нарса ололгани йўқ.

Бу ҳам ҳолва экан. Кунларнинг бирида Сурхондарё область юстиция бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Р. Ф. Еремеев К. Аминқуловни ўз кабинетига чақириб, дағдаға қилди:

— Ҳукм республика номидан чиқарилади! Агар мол-мулкни тезда бермасанг, болаларни онасига топширмасанг, қамата ман!

— Ахир, онаси болаларни олмаса, бунинг устига болалар онасига боришни истамаса, мен қандоқ қилай?! У турмушга чиқиб кетган! — дағ-дағ қалтирайди Аминқулов.

— Буниснни мен билмайман, болаларни олиб кел дедимми, олиб келасан! Ҳукмни бажармасликка ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ!

Еремеев ғазаб билан телефон трубкасини олди-да, Бойсун районига — судья Т. Баратов билан ижрочи А. Идрисовга уқтирди:

— Яна бир бориб, суд ҳукм қилган нарсаларни аёлга ундириб берингглар! Агар Аминқулов чурқ этса, акт тузинглар, кейин ўзимиз ҳисоблашиб қўямиз!

Жон-пони чиқиб кетган Аминқулов, яна бир бало бўлиб қолмасин, деб Еремеевга тилхат берди: «Мол-мулкни бераман, болаларни олиб келаман».

Аминқулов қариндош-уруғлари олдига югуриб қолди:

— Ёрдам бермасанглар, иш чатоқ!

Шундай қилиб, «қаттиқ қўл» ҳомийлар Фалончинисога 500 сўм пул билан 3 бош қўй уюштириб беришди. Емаган таом учун ҳақ тўлаш, деб шунга айтсалар керак!

Яна бир гап: Фалончинисо Термизга бориб ўтирганида, темир йўлчилар ОРСининг чойхоначиси, қариб қуйилмаган бобой Эшонқул Ҳасанов унга ошиқ бўлиб қолди.

Фалончинисо ҳам Хосият Абдуаминова деган онахонни уч боласи билан кўчага ҳайдатиб, чойхоначига тегиб олди.

Хуллас, бўлиб турган ноҳақлик, қонунбузарлик фактлари ана шундай!

Фалончинисо оиласи, олти фарзанди ҳамда муштипар аёл Хосият Абдуаминовага бир дунё хиёнат қилди. Лекин биз шунда ҳам унинг аёллиги ҳурмати учун шафқат қилмоқдамиз. Эл-юрт олдида яна ҳам юзи қора бўлмасин, деб исм-фамилиясини ошкор ёзмадик, Фалончинисо деб қўяқолдик.

Хуллас, Кенжақулнинг афсонаси шу билан тамом. Буёғи ҳурматли газетхонлар ҳукмига ҳавола.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг Сурхондарё область мухбири.

Жасорат мадҳи

4-гвардиячи Кантемировчи танк корпусининг шуҳрати оламга ёйилган. Таниқли ҳарбий саркарда, ҳозир бронетанк қўшинлари маршали П. П. Полубояров командирлик қилган бу корпус Улуғ Ватан уруши йилларида немис-фашистларга қирон келтирди, ҳар бир жангчи гитлерчиларга қарши шердек олишди, мислсиз жасорат кўрсатди. Улар орасида ўзбеклар ҳам кўп эди. Шундайлардан бири — батальон партия ташкилотчиси Умар Хўжаевдир.

Гвардиячи офицер Умар Хўжаев машҳур кантемировчилар составида Кантемировка қишлоғидан Житомир ва Тарнополгача, Сандомир, Краков, Катовица, Бреславль ҳамда Дрезденгача ва ниҳоят Прага шаҳригача ўт кечиб, олов кечиб борди. Уэининг оташин партиявий даъвати билан, жангда шахсий намуна кўрсатиб, солдатларни ҳужумга чорлади, душман устига ташлади. Жангларда кўрсатган жасорати, матонати эвазига бир нечта жанговар орден ва медаллар билан тақдирланди.

Собиқ офицер ҳозир Сирдарё район ижроия комитетининг раиси лавозимида ишламоқда. Айни вақтда у ижодий иш билан ҳам шуғулланади. Яқинда Кантемировчи қуролдошларига бағишлаб «Жасорат мадҳи» деган китоб ёзди. Унда 4-гвардиячи Кантемировчи танк корпуси босиб ўтган жанговар йўл тўғрисида, фашизмни тор-мор келтиришда афсонавий қаҳрамонликлар кўрсатган солдат ва офицерлар ҳақида ҳикоя қилинади. Қосим Ниғматов, Мурод Тоғаев, Ҳабибулла Ҳайдаров, Жўра Султонов, журналист Ҳасан Иззатий каби мард ўзбек жангчилари кўрсатган жасорат тўғрисида тўлқинланиб ёзади.

«Жасорат мадҳи»ни «Ўзбекистон» нашриёти чоп этган. У мухлислар томонидан, айниқса Улуғ Ватан уруши қатнашчилари томонидан севиб ўқиляпти.

СПОРТ

ХАБАРЛАР

ОЛИМПИАДА БАЙРОҒИ КЎТАРИЛАДИ

Бугун Швециянинг Мальмё шаҳрида ўзига хос спорт байрами бошланади. Шаҳарнинг энг катта стадионида олимпиада машъаласи аланга олади. Карлар ўртасида ўтказилаётган XII олимпиада ўйинларига старт берилиб, бир неча кун ҳилпираб турувчи мусобақа байроғи кўтарилади.

Навбатдаги олимпиадада жаҳоннинг деярли 40 мамлакатидан қарийб 2 мингга яқин кучли спортчилар ўз маҳоратларини синаб кўрадилар. Мазкур мусобақада совет спортчилари бешинчи марта майдонга тушадилар. Вакилларимиз спортнинг енгил атлетика, футбол, эркин ва классик кураш турлари бўйича куч синашадилар. Олимпиадада Ўзбекистоннинг икки вакили спортнинг кураш тури бўйича қатнашади. Улар мамлакатнинг бир неча марта чемпионлари, эркин ва классик кураш усталари — спорт мастери, динамочи П. Жўраев билан мастерликка номзод Ҳ. Аҳмедовлардир. Спортчиларимиз олимпиада майдонида юқори натижаларга эришишни мўлжаллаб турйшибди.

— Полвонлар мусобақаси бу сафар ҳам қизғин бўладиган кўринади. — дейди Пўлат Жўраев. — Менинг вазнимдаги курашчилар орасида эронлик П. Мехди асосий рақибларимдан ҳисобланади. Эронлик полвоннинг курагини ерга теккизолсам, италиялик И. Фабра ва болгар курашчиси А. Маринов лар билан беллашишимга йўл очилади. Мақсадим — олимпиададан совриндор бўлиб қайтиш.

Ф. ПИНХАСОВ.

ТУРНИР ҒОЛИБИ

Польшада Лодзь шаҳрининг 550 йиллик юбилейига бағишлаб халқаро турнир мусобақалари ўтказилди. Волейболчилар ўртасида ўтган бу мусобақаларда СССР, Куба, ЧССР, Япония, Руминия, ГФР, Польша командалари куч синашди. Халқаро турнирда совет волейболчилари учрашувларни мағлубиятсиз ўтказиб, биринчи ўринга чиқишга эришдилар ва олтин медалли бўлишди. Япония ва Польша командалари иккинчи-учинчи ўринларни олди. Совет спортчиларининг мазкур муваффақиятига тошкентлик моҳир волейболчи В. Дуюнова ҳам муносиб ҳисса қўшди.

ХАЛҚАРО УЧРАШУВ

Республикамизда меҳмон бўлиб турган бельгиялик спортчилар Фарғонада дастлабки учрашувни ўтказишди. Улар маҳаллий «Меҳнат» волейбол командасига 76:30 ҳисобида ютқазишди. Бельгиянинг «Де Бур» командаси Фарғонада яна бир неча учрашув ўтказади.

ЁШЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ ЎЙИНЛАРИДА

ЛЬВОВ. Қўл тўпи бўйича ўтказилаётган мусобақалар давом этмоқда. Қизларимиз саралаш учрашувларини тугатиб, 7—12- ўринлар учун курашаётган бўлсалар, ўсмирлар финалга йўлланма берадиган ўйинларда Қирғизистон вакилларини 32:16, молдавияликларни 25:21, эстонияликларни 22:18 ҳисобида ютиб, муваффақият қозонишди.

ГОРЬКИЙ. Боксчилар мусобақаси ниҳоясига етди. Вакилларимиз нимчорак ва ярим финал олишувларида бир мунча сустқашлик қилишди. Фақат бир вакилимиз А. Тарасов («Меҳнат») бронза медали совриндори бўлди. Боксчиларимиз умумкоманда ҳисобида 119.5 очко жамғариб, еттинчи ўринни олишди.

САВДО ХОДИМЛАРИ КУНИ ШАРАФИГА

Сотувчилар ва товаршунослар, ошпазлар ва официантлар 20 июль куни Тошкентдаги Тельман номли маданият ва истироҳат боғининг фахрли меҳмонлари бўлишди. Меҳнаткашлар турли коллективларининг, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари уларни савдо ходимлари куни билан муборакбод қилиш учун бу ерга келишди.

Боғда тантанали йиғилиш бўлди. Йиғилишда Ўзбекистон ССР Савдо министри Ғ. Ғ. Юсупов доклад қилди. (ЎзТАГ).

Редактор ўринбосари
Ж. ЖАББОРОВ.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

Тошкент телестудиясининг ҳафталик программаси

23 ИЮЛЬ, ДУШАНБА

Биринчи программа. 13.00 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.40 — Телефильм. 19.00 — АХБОРОТ. 19.15 — Тележурнал. 20.10 — Ахборот. 20.30 — Ўн минут музика. 20.40 — Комсомол зарбдор қурилишларида. 21.10 — Сирли қотиллик (телеспектаклнинг 1- қисми). 22.25 — Дала ишлари кундалиги. 22.40 — Концерт. 23.20 — Ҳужжатли фильм. 24.00 — «ВАҚТ». **Иккинчи программа.** 18.30 — МОСКВА. 19.00 — Телефильм. 19.30 — Концерт. 20.10 — Ўтмиш кино ленталари. 21.10 — Енгил атлетика бўйича халқаро мусобақа. СССР — АҚШ. **Учинчи программа.** 18.30 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

24 ИЮЛЬ, СЕШАНБА

Биринчи программа. 12.30 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — Мультфильм. 18.50 Совет Тинчлик программаси — амалда. 19.10 — Кино оламида. 20.30 — **Сирли қотиллик** (телеспектаклнинг 2- қисми). 21.45 — Ахборот. 22.00 — Қишлоқ хўжалик билимлари телевизион халқ университети. 22.30 — Ахборот. 22.50 — Концерт. 24.00 — «ВАҚТ». **Иккинчи программа.** 10.55 ТОШКЕНТ. 11.00 — «Звездочка». 11.40 — Телевизион қўғирчоқ театри. 12.10 — **Нонни тенг бўламиз** (бадиий фильм). 18.30 — МОСКВА. 19.00 — Жаҳон халқлари ижоди. 19.30 — Иваново коммунистлари. 20.00 — Кинопанорама. 21.00 — Енгил атлетика бўйича халқаро мусобақа. СССР — АҚШ. 23.15 — «Поэзия ҳақида». **Учинчи программа.** 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.10 — Ўтдан эҳтиёт бўлинг. 19.35 — Бадиий ўқиш. 20.25 — **Тарих сабоғи** (бадиий фильм).

25 ИЮЛЬ, ЧОРШАНБА

Биринчи программа. 12.30 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — Мультфильм. 18.50 — Қувноқ пионер ёзи. 19.15 — Ахборот. 19.30 — Мушоира давом этади. 20.10 — Ахборот. 20.30 — Экран куйлари. 21.30 — «ВАҚТ». 22.00 — **Футбол** «ЗАРЯ» — «АРАРАТ». **Иккинчи программа.** 10.55 — ТОШКЕНТ. 11.00 — Телефильм. 11.30 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 12.00 — **Сенинг дўстларинг** (бадиий фильм). 18.30 — МОСКВА. 19.00 — Ҳужжатли фильм. 19.25 — Спорт кундалиги. 19.55 — Бадиий фильм. 21.30 — Врач маслаҳати. 21.40 — Ҳужжатли фильм. 22.10 — Ўн минут музика. 22.20 — **Шоҳсанам ва Ғариб** (бадиий фильм). **Учинчи программа.** 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.10 — **Малласоч ва каптарча** (бадиий фильм) 20.05 — Фильм-концерт. 20.35 — Телефильм.

26 ИЮЛЬ, ПАЙШАНБА

Биринчи программа. 12.30 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.40 — Ахборот. 19.00 — Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Ўзбекистон телевидениелари биргаликда тайёрлаган кўрсатув. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Шеърият мухлисларига. 21.00 — Лирик концерт. 22.00 — «ВАҚТ». 22.30 — РСДРП II съездининг 70 йиллиги олдидан. 22.50 — Хидир Деряевнинг ижодий портрети. **Иккинчи программа.** 10.55 — ТОШКЕНТ. 11.00 — Қўғирчоқ фильм. 11.15 — Китоб бизнинг дўстимиз. 11.45 — **Одам-амфибия** (бадиий фильм). 18.30 — МОСКВА. Концерт. 19.00 — Сузиш бўйича СССР чемпионати. 19.30 — Куба телевидениесининг программаси. 20.20 — Телеспектакль. 22.00 Жанговар постда (Тошкент). 22.30 Эфирда — «Молодость». **Учинчи программа.** 19.00 — ТОШКЕНТ. 19.10 — **Малласоч ва каптарча** (бадиий фильмнинг 2- серияси). 20.40 — Фильм-концерт. 21.00 — **Бизнинг заводимизда** (бадиий фильм).

27 ИЮЛЬ, ЖУМА

Биринчи программа. 12.30 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 Мультфильм. 18.50 — Ахборот. 19.00 — РСДРП II съездининг 70 йиллигига бағишланган тантанали мажлис. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Эртага — Бутунжаҳон ёшлари ва студентларининг X фестивали очилади. 21.10 — «БЎСТОН». 22.00 — «ВАҚТ». 22.30 — Ҳосилни фақат машиналарда йиғиб-териб оламиз. 22.45 — Концерт. **Иккинчи программа.** 10.55 — ТОШКЕНТ. 11.00 Очиқ эшиклар куни. 11.30 — Бадиий фильм. 18.30 — МОСКВА. 18.45 — Спорт программаси. 19.00 — Социализм дунёси. 20.00 — **Шайтон малайлари** (бадиий фильм). 21.25 — Концерт. 22.00 — «Прогресс» программаси. 22.30 — Театр музикаси. 23.35 — Бутунжаҳон ёшлари ва студентларининг X фестивали. **Учинчи программа.** 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.10 — **Сенга ишонаман** (телеспектакль) 20.15 — Беш йилликнинг учинчи йили. 20.45 — **Ҳамма палубага** (бадиий фильм).

28 ИЮЛЬ, ШАНБА

Биринчи программа. 9.45 — ТОШКЕНТ. 9.50 — Янгиликлар. 10.00 — Мультфильм. 10.20 — **Телеминиатюралар** 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар. 11.10 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 12.25 — Мультфильмлар. 13.00 — Бутуниттифоқ бадиий лотереяси. 13.30 — «Здоровье». 14.00 — Концерт. 14.20 — Кинокўрсатув. 15.15 — Спорт программаси. 16.00 — Телеочерк. 16.15 — Музикали программа. 16.45 — «Инсон, ер, коинот». 17.15 — ТОШКЕНТ. 17.25 — Мультфильм. 17.35 — Ёш денгизчилар клуби. 17.55 — Ахборот. 18.10 — Маккажўхорикорлар учун кўрсатув. 18.25 — Ўн минут музика. 18.35 — Ахборот. 18.50 — Концерт. 19.45 — МОСКВА. Бутунжаҳон ёшлари ва студентлари X фестивалининг очилиши. 24.00 — «ВАҚТ». **Иккинчи программа.** 11.00 — **Жўжаларим** (фильм-концерт). 11.25 — **Қувноқ воқеалар** (бадиий фильм). 12.55 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 17.15 — МОСКВА. 17.40 — **Телеминиатюралар.** 18.25 Мультфильмлар. 19.00 — «Изланиш». 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.25 — VIII Халқаро кинофестивал қатнашчилари — студиямиз меҳмони. 21.25 — Бадиий фильм. 22.50 — **Биринчи ва сўнггилар** (телеспектакль). **Учинчи программа.** 17.15 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

29 ИЮЛЬ, ЯКШАНБА

Биринчи программа. 9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — Янгиликлар. 9.40 — фильм-концерт. 10.00 — **Кулранг сеҳргар** (телеспектакль). 11.00 — Бугун — СССР Ҳарбий Денгиз флоти куни. 12.30 — Болалар учун кўрсатув. 13.00 — Спорт программаси. 13.45 — Концерт. 14.30 — Адабий асарларни экранлаштириш. 15.45 — Музикали киоска. 16.15 — Қишлоқ янгиликлари. 17.15 — ТОШКЕНТ. 17.20 — Мультфильм. 17.45 — «Янгра, барабан». 18.15 — Ахборот. 18.30 — **Телеминиатюралар** (такрорий кўрсатув). 19.10 — Ахборот. 19.30 — «ЧАШМА». 21.00 — МОСКВА. **Футбол:** ЦСКА — «СПАРТАК». 23.00 — «ВАҚТ». **Иккинчи программа.** 11.00 — ТОШКЕНТ. 11.30 — Бадиий фильм. 17.15 — МОСКВА. Адабий учрашувлар. Самад Вургун. 18.00 — **Киносаёҳатчилар клуби.** 19.00 — Варшава куйлари. 21.00 — Кинокўрсатув. 22.00 — Беш йилликнинг ҳал қилувчи, учинчи йили. 22.30 — Кино янгиликлари. 22.45 — **Палата** (бадиий фильм). **Учинчи программа.** 18.35 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.55 — ТОШКЕНТ. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Мультфильм. 10.20 — Экран ҳандаси. 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар. 11.10 — Қувноқ стартлар. 11.40 — Мультфильмлар. 12.05 — Адабий учрашувлар. 13.00 — Концерт. 14.15 — Музикали учрашувлар. 14.45 — Фан ва маданиятимизнинг актуал проблемалари. 15.15 — Экран дўстларини чорлайди. СССР — ПОЛЬША. 16.00 — «Здоровье». 16.30 — Ҳайвонот оламида. 17.25 — ТОШКЕНТ. 17.30 — Болалар учун концерт. 18.05 — Мультфильм. 18.35 — Ахборот. 18.50 — **Шиддат** (бадиий фильм). 20.10 — Ўн минут музика. 20.20 — «Ахборот». 20.40 — Назм ва наво. 2.00 — «ВАҚТ». 22.30 — Дала ишлари кундалиги. 22.45 — **Буғдойзорлар оралаб** (бадиий фильм). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 13.00 — **Қилич ва қалқон** (бадиий фильмнинг 4- серияси). 14.00 «Замондас» программаси. 17.25 — МОСКВА. 18.15 — Спорт программаси. 19.15 — Маҳсулотлар — халққа. 19.45 — Эстрада концерти. 20.25 — Анна Каренина (фильм-спектакль). 22.00 — Тележурнал. 22.30 — Фильм спектаклнинг давоми. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 17.25 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 21/VII да — Золушка.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/VII да **Алишер Навоий**, 21/VII да — **Самандар.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Анжелика ва қирол (2 серия) — «ЧАЙКА» (15.00, 20.30), «СПУТНИК» (17.00, 18.00, 20.00), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ».

Қора шаҳзода — «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (11.00, 13.00, 18.00), «СПУТНИК» (11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 21.00), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (10.30, 14.30, 16.00, 20.45, 22.30);

Умидимиз денгизи — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 14.00, 16.00, 18.00), ҲАМЗА номли (17.00, 19.00, 21.00);

Филлар — менинг дўстларим (2 серия, 12.30, 16.00, 19.00), **Текумзе** (10.30, 22.00) — НАВОИЙ номли;

Қизил мантия — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Олтин ўқ — «ВОСТОК» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун);

Мангу севги — «САНЪАТ САРОЙИ» (10.30, 13.15, 16.00, 18.45, 21.15);

Самовий саргузаштлар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 18.00);

Рам ва Шам — ҲАМЗА номли (11.00, 14.00).

Қорақум қўйнида — «МОСКВА» (10.00, 11.30, 13.00).

ЁЗГИ БИНОДА

Қора синглим учун оқ гуллар — «РАКЕТА».

Самовий саргузаштлар — КИРОВ номли;

Анжелика ва қирол (2 серия) — ТЕЛЬМАН номли;

Қора шаҳзода — «ФЕСТИВАЛЬ».

Умидимиз денгизи — «ХИВА».

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ. Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ● ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 03533.